

Cumhuriyet Konulu Anma Serisi Posta Pulları Katalogu (1933-1993) ve Grafik Çözümlemeleri

Catalogue To The Subject Of The Republic Stamps (1933 - 1993) And Graphic Analysis

Öğr.Gör. Şükran DÜZENLİ
Öğr.Gör.Dr. Tamer KAVURAN*

Öz: Pullar bir ülkenin ekonomik, sosyolojik ve kültürel gelişmişliğinin birer ispatıdır. Bu bağlamda yapısı ve içeriği gereği anma pulları daha da önem kazanmaktadır. Anma pulları bir olayı veya kişileri anmak için yada propaganda amacıyla bastırılan pullardır.

Cumhuriyetimizin kuruluşunun, (1933-1993) anısına bastırılan posta pullarının incelendiği bu araştırma konusu, ilgili bilimsel yayınların listesini içeren indeks ve özlerin taranması ve kütüphane koleksiyonlarının taranması ile betimlenmeye çalışılmıştır. Betimsel verilerden elde edilen bulgular doğrultusunda bu pulların grafiksel çözümlemelerine yer verilmiştir. Grafik ürün olan bu pulların, içeriği düşünüldüğünde, tasarımlarında daha dikkatli olunması gerektiği sonuçları bu araştırma ile ortaya çıkmış ve bu sonuçlar doğrultusunda öneriler sunulmuştur.

Anahtar sözcükler: Anma Pulu, İletişim Aracı, Grafik Tasarım, Çözümleme

Abstract: The stamps demonstrate to the economic, sociological and culturel progres a country. In this respect structure and contents of the anniversary stamps have gained importance. Anniversary stamps are published for the remembrance of on event, a person or for the sake of propaganda.

The subject of study in to examine the anniversary series of the post stamps that werw publish for commemoration of foundation of republic (1933-1993). It was aim to describe the connected collection of library, hatch to selfs and indexes of the list of scientific publications. For the direction of results it was include graphic analysis of these stamps. There stamps were the graphic product, if it was thinking of the contents, it was appear with this study the designs must be more corefully and for this direction suggestions submitted.

Key words: Anniversary Stamps, Communication, Graphic Design, Analysis.

* sdutzenli@firat.edu.tr, tkavuran@firat.edu.tr, Fırat Üniv. TBMYO Grafik Prog. Bşk. Elazığ. Tlf: 0 424 237 00 00 / 4504 veya 4503 (Dahili)

1. GİRİŞ

Günümüz iletişim araçlarının artan ihtiyaçlar karşısında hızla çoğaldığını görmezden gelmek olanaksızdır. İşte bu artan haberleşme ihtiyaçları karşısında amaca yönelik işlevselliği ile beraber bilgi verici yönü ile de iletişimi gerçekleştiren pul bu aracı rolünü gerçekleştirmeye çalışmaktadır. Bu olayı gerçekleştirirken, tanıtım amacını da yerine getirmektedir. Bunu yerine getirirken de ekstradan bir harcamaya gerek duymadan iletimini yapar. Diğer tasarım ürünlerinden farklı olarak ebatlarının küçük oluşu, onun elden ele geçmesi, yani insanın direk pul ile temasa geçmesini sağlar. Bu da onun parasız olduğu kadar rahat ve kolay bir tanıtım aracı olma özelliğini ortaya çıkartır.

Bu kadar önemli bir rolü üstlenmesine rağmen şimdiye kadar üzerinde fazla araştırma yapılmamış olan konulardan biri de puldur. En üzücü noktalardan bir diğeri ise grafik tasarımcısının da araştırıp inceleme gibi bir gayretinin olmamasıdır. Bu nedendir ki pul tasarımlarındaki estetik ilkeler ve pul tasarlanırken dikkat edilmesi gereken yasal ve ahlaki uygulamalar gibi konu başlıklarını herhangi bir yayın, dergi ve kitaptan görmek olanaksız gibidir. Pul bir ülkenin ekonomik, sosyolojik ve kültürel gelişmişliğinin bir ispatıdır. Böyle olduğu halde ülkemizde tasarımcılar tarafından pul tasarımlarına gereken önemin verilmediği görülmektedir. Oysa tasarımcının pul tasarlanmadan önce onu tarihsel sürecinden tutup teknik, estetik ve işlevsel yönden ele alması gerekmektedir. Böylece sıradanlıktan uzak bir tavır ve yaklaşımla tasarlanmalıdır.

1933 ve 1993 yılları arasında basılıp piyasaya sürülen Cumhuriyetin anma yıl dönümlerinde çıkartılan serilerinin tamamı otuz iki adet olup bunlar temin edilerek bu araştırma ile incelenmiştir. Cumhuriyetin kuruluşunun 10. yılından itibaren günümüze kadar yapılmış olan Cumhuriyet dönemi Cumhuriyet konulu anma serisi pul tasarımlarında Türkiye Cumhuriyetinin ekonomik, sosyolojik ve iktisadi alanlardaki gelişmesinin izlenmesi yanısıra sanatının da ulaştığı olduğu mesafeyi vermesi önemlidir.

2. CUMHURİYET DÖNEMİ VE CUMHURİYET KONULU POSTA PULLARI

Milli Mücadelenin başlarında ve Ankara Hükümeti'nin kendi posta düzenini kurması gerektiği yıllarda Türk pulculuğu, eldeki olanaklarla yetinmek zorunda kaldı. Tedavüldeki Osmanlı pulları zaman, zaman ikiye bölünerek kullanılırken, bazen de adli harç pulları ve Donanma Cemiyetinin yardım pulları üzerine yeniden yazı ve fiyat konularak (sürşarjlana-rak) posta hizmetleri ihtiyacı karşılanmaya çalışılmıştır.

Cumhuriyet dönemi posta pulları incelendiğinde 'Pulhan' kataloglarında 'Cenova' serileri ile başlatıldığı 'Pulko' katalogunda ise '1. Adana' serisi ile başlatılıp '2. Adana' ve 'Cenova' serisi ile sürdürüldüğü görülmektedir.

A. Garmıryan'ın 'Birinci Adana Serisi' kitabına göre; Cumhuriyet 29 Ekim 1923 tarihinde ilan edilmiş olduğu halde Osmanlı İmparatorluğu devrinin kapanışı ve yeni bir Türk Devleti doğuşunun filatelik belgesi 'Ankara 3 kuruş' sürşarjlı pullarla belirlenir. Cumhuriyet pulları da bu seri ile başlatılmaktadır. Adana'nın Fransızlar tarafından boşaltılmasını anma serisi için uygun görülen sürşarjın hazırlanmasının ve baskıyı gerçekleştirme işlerinin bir gecede yapıldığı ve ertesi sabah satışa sunulduğu bilinmektedir. 1921'de Adana'da basımevindeki bulunabilen harfler ancak 25'lik bir kalıba yeterli olduğundan 100'lük taba-

kalar dörde katlanmış ve dört defa da sürşarjlanmıştır. Dönemin karışıklığı ve şartlar göz önüne alındığında 1. Adana serisinin başarılı olduğu kabul edilebilir.

Burak Pul Evi Yayının Türk Pulları Katalogu isimli kitabı incelendiğinde Cumhuriyet Dönemi posta pulları hakkındaki birçok bilgi bu bölümde aydınlatıcı olmuştur. Bu kataloga göre: 1921'de onar bin adet bastırılan Edirne Sultan Selim Camii pullarından bir kısmı 2. Adana anma serisi için sürşarjlanmış, 300 seri kadarı ise sürşarjsız kullanılmıştır. 200 seri zamanın Posta Umum Müdürlüğü Müzesi için tabaka halinde alınmış, geri kalanı ise imha edilmiştir.

1922'de Cenova'da İ.G.A. Barabino Matbaasında Ankara Hükümetinin sipariş ettiği ve tedavüle çıkartmış olduğu bu seriler, bütün yurttan kullanılmıştır. Tabakalar, posta pulları için 200'lüktür. Genelinde kağıt ince olup 1 kuruşluk olan pul, ince ve kalın kağıt üzerine basılmıştır. 50 kuruş ve 200 kuruş değerinde olanların kağıdı kalındır. 10 para ve 25 kuruşluk olan pulların da kalın kağıda basılanları vardır. 12 parçalık bu seride Türkiye'nin bağımsızlığını ifade eden Türkiye haritası ve İstiklal Marşının iki mısrası yer almaktadır. Tasarımlarının kimin tarafından yapıldığı bilinmemekle birlikte yan tezyinatlarının Vatikan kütüphanesinde bulunan Moğolca bir kitaptan alındığı bilinmektedir (Türk Ansiklopedisi, 1978, s.165).

1922'de Cenova'da takse pulları da Barabino Matbaasında basılmıştır. Tezyinatı İstanbul'da Yeni camii çinilerinden alınmış olan bu pulların tabakaları 100'lük olup tirajları ise belli değildir. Takse pulları olarak bastırılmış olduğu halde, bazı posta merkezlerinde posta pulu olarak ta kullanmak zorunda kalınmıştır.

1922'de Millet Meclisi serisi ise Barabino Matbaasında basılmıştır. Pul tabakaları 200'lük olup tirajı ise 250.000'dir. Bu emisyon için kullanılan kağıt incedir. Yalnız 3 kuruşluk pul ayrıca kalın kağıda da basılmıştır.

1923 yılında İzmir İktisat Kongresi süresince kullanılmıştır. Tirajı belli olmayıp kırmızı renk ile sürşarjlanmıştır.

1923 Cumhuriyet devri Birinci Ay yıldız Serisi ince kağıt üzerine 22 puldan oluşmaktadır. Bu pulların resimleri Ressam Ahmet Nazmi tarafından yapılmış ve aynı isimli matbaada da basılmıştır. Ay yıldızlı pulların ederi, gerek yazı, gerekse rakamla Fransızca için Latin harfleri, Türkçe için de Arap harfleri ile yazılmıştır. Ay yıldızlı pulların dantelleri, her üç emisyonunda da muntazam olmayan aralıklarla açılmıştır. 1924'te ikinci ay yıldız serisi kalın kağıt üzerine İkdam Matbaasında basılmıştır. 1924'te üçüncü ay yıldız serisi parlak kalın kağıt üzerine Düyünü Umumiye Matbaasında basılmıştır. .

01.01.1924 Lozan sulhu hatıra serisi pul tasarımında; solda Sakarya nehri üzerindeki kagir köprüsü görünmektedir. Sağda ise Gazi Mustafa Kemal Paşanın portresi yer almaktadır. Böylece Cumhuriyet döneminde Atatürk'ün resmi ilk defa 8 parçalık Lozan serisi pullarının birinde basılmıştır. 50 kuruşluk 41.000 tiraj, 100 kuruşluk 26.000 tiraj ve 200 kuruşluk ise 25.000 tirajdır. Tabakalar 50'lik olup 1 ve 15 ocak 1924 tarihleri arasında yani 15 günlük sürece satışa bulduktan sonra tedavülden kaldırılmıştır. 1926'da üçüncü Londra serisi pulların tasarımı Ressam Ali Sami tarafından yapılmış olan bu seriler Londra'da basılmıştır. 1929'da dördüncü Londra serisi, üçüncü Londra posta ve takse pul resimlerinden faydalanılarak ve eski yazılar yerine ilk defa Latin harfleri kullanılarak Londra'ya sipariş edilen bu pullardan 12 1/2 kuruş ve 50 kuruş olanların tirajları sırası ile 500.000 ve 1000.000'dur. Ancak 50 kuruşluğun 500.000 adeti 1936 Boğazlar serisi için sürşarj edil-

miştir. 1930'da beşinci Londra serisi pullarının baskı adeti 1.000.000 ve üstünde olduğu düşünülmektedir. Yalnız 500 kuruşluğun tirajı 500.000'dir. Ancak bu pul sürşarjlanarak Sivas Demiryolu (1930), Boğazlar (1936), Hatay (1939), İzmir Fuarı (1940) ve üçüncü Uçak serisi (1941) için kullanılmış, sürşarjlanmamış olarak postada tüketilen ve satılan toplam miktar ancak 190.000 olmuştur.

Atatürk portresi ile üç tipte hazırlanan yedi seri (1931-1951) ayrıca 11/2 kuruşluk tek bir pul (1942) Cumhuriyet Döneminin çok ilginç bir temasını oluştururlar. 1953 ve 1955 yıllarında 'Cumhuriyet' yerine 'Cumhuriyet' yazısı ile bastırılan üç seri de bunlara dahil edilmektedir. Birinci seride ince mat kağıt, ikinci seride ise kalın parlak kağıt kullanılmıştır.

Bu karışık geçen süreçte ilk defa 29.10.1933 tarihinde Cumhuriyetin ilanından on yıl sonra Cumhuriyetin 10. Yılı Anma Serisinin bastırılmış olduğunu görüyoruz. 300.000 tam seriden 26.000'i satılmış 5.000 seri de PTT idare memurlarına dağıtılmış kalanı ise imha edilmiştir. Daha sonra Cumhuriyetin 15, 20, 25, 30, 35, 40, 50, 60 ve 70. Yıl dönümlerinde anma serisi pullarının bastırıldığını görüyoruz.

Cumhuriyet konulu pullarının beş ile on yıllık aralarla basıldığını görmekteyiz. Türkiye'nin süreç içerisindeki gelişimini pullardaki tasarımlar üzerinde gözlemlenebilir. Tarihi birer belge niteliğini taşıyan bu pulların incelenmesi ile Türkiye'deki ekonomik, sosyolojik ve kültürel birçok tespitlerde bulunmak mümkündür.

Türk pullarında Latin harfleri ilk defa 1929'da görülmektedir. 1926'da Londra'da bastırılmış pullara önce sürşarj yapılmış, sonra bunlar toptan iptal edilerek yerlerine yenileri bastırılmıştır.

1926 ile 1931 yılları arasında tüm pulların Londra'da Bradbory matbaası tarafından basılmış oldukları görülmektedir. Çok güzel grafik tasarıma sahip olan pulların Ali Sami Bey tarafından hazırlanmış olduğu bilinmektedir..

Türkiye'de ilk uçak pulu olarak adlandırılan, 1934 uçak pullarıdır. 15 Temmuz 1943'te İstanbul-Ankara arasında ilk uçak postası başlayınca 1930'da çıkarılan pulların çeşitli değerlerde olanlarına uçak resmi sürşarjı yapılmıştır.

"Türk pulunun 100. Yıldönümü Hatıra Serisi, Tifdruk usulü ile ülkemizde basılan ilk puldur" (Akoba, 1963, s.68).

Cumhuriyet döneminde posta pulu ve posta hizmetleri PTT işletmelerinin tekeline verilmiştir. PTT'ye ilişkin ilk teşkilat kanunu, 1 Haziran 1933'te yürürlüğe giren 2208 sayılı 'Posta, Telgraf ve Telefon idaresi Hakkında Kanun' dur. Bu kanunla, PTT, Bayındırlık Bakanlığı'na (Nafia Vekaleti) bağlı, tüzel kişiliği olan, katma bütçeli bir genel müdürlük oldu. Böylece daha önce devletin merkez örgütü içinde yer alan PTT, bu statüyle doğrudan doğruya karar almak ve temsil edilmek yetkisine ve bağımsız bir bütçeye kavuşmuştur. PTT'nin ikinci teşkilat kanunu, 1 Haziran 1936'da yürürlüğe giren 2822 sayılı kanundur. Bu kanunda, PTT'nin statüsü olduğu gibi korunarak, görevleri belirtilmiş ve idari örgütlenmesinde bazı değişiklikler yapılmıştır. 25 Ağustos 1943'te yürürlüğe giren 4454 sayılı kanunla PTT, yönetsel bakımından daha özerk bir statüye kavuşturuldu ve Ulaştırma Bakanlığına (Münakalat Vekaleti) bağlandı. 13 Temmuz 1983'te yürürlüğe giren 6145 sayılı kanun PTT'nin 4. kuruluş kanunudur. Bu kanunla, PTT bir iktisadi devlet teşekkülü haline getirildi (Yurt Ansiklopedisi., s.8572).

1950'den sonra büyük bir hızla gelişmeye başlayan Türkiye'de posta hizmetleri de diğer devletler seviyesine ulaştı ve pulların en illeri teknikle Türkiye'de basılmasına başlandı.

3. CUMHURİYET KONULU POSTA PULLARINDA AMAÇ

1920 yılında Türklerin bir ulus olarak kendi varlıklarını kabul ettirme hakkı doğmuştur. Bu, ulusun kendi kaderlerini kendi belirleme hakkına dayanan bir haktır. Siyasal egemenlik, geleneksel saltanat, hilafet karması egemenliği değil halk yararına olacaktır. Atatürk halk egemenliğini sağlayarak toplumun yapısını temelden değiştirip ulusal bağımsızlığı sağlamış, halk adına, halk için dediğimiz, demokratik, laik bir düzen olan cumhuriyeti getirmiştir. Bağımsız olan TC'nin artık bağımsızlığın sembolü olan kendi pulunu çıkartması gerekiyordu.

Cumhuriyet, ulusun yönetimidir. Bu yönetim biçiminde halkın üstünde hiçbir otorite veya yetkili makam tanınmamakta, devlet gücü doğrudan doğruya ulusu oluşturan bireylerin elinde bulunmaktadır. Ulus kendini yönetecekleri kendi istediği gibi seçerek, yönetim ile ilgili her türlü yetki ve işlemin kaynağını oluşturacaktır. Ayrıca ulusun kendi geleceği ile ilgili kararları kendisi saptayabilecekti. Cumhuriyet, devletin temeli olan ulusal egemenlik ve bu ulusu oluşturan bireylerin tek tek istençlerin bir araya gelmesinden oluşan bir bütündür. Bireyler herhangi bir yabancılaşmaya uğramadan, kendi yaşamlarını kendileri yönetmekte, kendi geleceklerini kendileri belirlemektedir.

29 Ekim 1923'te Cumhuriyetin ilanı ile Türkiye'de Atatürk ilkeleri ve onlara bağlı devrimlerle yeni bir toplum düzenine geçilmiştir.

Atatürk devrimleri düşünsel ve tarihsel bir hazırlık sonucu çağdaş ölçütlere göre, toplumun her birim ve kesiminde nitel ve yapısal açıdan tüm değerlerin, devrimin temel amacının izin verdiği ölçüde eski ve öz değerleri de kullanarak ani ve zora dayanmayan kesin ve köklü bir değişim, ayrıca sürekli bir oluşumdur (Eroğlu-Gönülal-Arıkan, 1981, s.31).

Bu oluşum bir diriliş ve yenilikler bütünüdür. Her yönüyle ulusal olan bu devrimler bir sınıfa dayalı değil, bütün halk sınıflarını, tüm ulusu içine alan bir kurtuluşu, laik düşünce ve ulusal bağımsızlık eylemini oluşturmuştur. Bu devrimlere yol açan bir çok nesnel nedenler vardı. Bunlar; “ekonomik, toplumsal ve siyasal koşullardı” (Kongar, 1983, s.104-106).

Laik toplum düzeni ve laik dünya görüşü, ulusal kimlik ve ulusal bağımsızlığın, siyasal demokrasi ve özgürlüklerin, ekonomik gelişme ve ekonomik demokrasinin, bu uğurda gerekli olan toplumsal dayanışmanın doyurucu ve gelişken ölçülerde gerçekleşmesi ve bunların pul tasarımlarında işlenmesi vazgeçilmez temel kavramlardır.

Atatürk eğitimde yenileşmeyi de ulusal birliğin ve laik toplumun temeli olarak görmüş sadece politik bağımsızlığı değil, ekonomik gelişmeyi de bu yenileşmeye dayalı düşünmüştür. Ona göre çağdaşlaşmanın en etkili aracı eğitimidir. Çağdaşlaşmak, çağdaş olmak devlet için, ulus için, kişi için, bütünleyici bir kavramdır. Sorunun tek bir yönüne, siyasal, ekonomik, örgütsel, kurumsal, tinsel, eğitim ve benzer yönlerinden birine ağırlık vererek bu öğelerden gelen sorunları çözerek çağdaş olmak olanaksızdır. Tüm sorunları bir anda, birlikte çözmenin de çaresi bulunamamıştır. Toplumsal, ulusal yarar doğrultusunda, öncelikler sıralaması içinde toplumsal koşulları da dikkate alarak bu temaların pul tasarımlarında uygulanması en akılcı yöntemdir.

Cumhuriyetin ilanı ile Türkiye'de Osmanlı toplum düzeninden Atatürk ilkeleri ve onlara bağlı devrimler ile yeni bir toplum düzenine geçilmiştir.

Atatürk her devrimi yaparken temel düşüncesi Türk ulusunun çağdaş uygarlık düzeyine ulaşması ve ulusun bilinçlenmesi olmuştur. Türk Devriminin güvencesi, ordusu, genci, yaşlısı kadını ve erkeği ile Türk ulusu, Türk toplumudur. Gençliğe düşen görev, yeniden Atatürk

devrimlerine eğilmek onu bıraktığı yerden, her gün geçen bir günden daha candan ele alıp yaşatmak olmalıdır. Bu ulusal değerlerin yaşatılması pul tasarımları ile gerçekleştirilecektir.

Atatürkçü kişilik yapısının temelinde altı Atatürk ilkesi bulunmaktadır. Bunlar;

- Cumhuriyetçilik,
- Ulusçuluk,
- Devletçilik,
- Halkçılık,
- Laiklik,
- Devrimcilik.

Cumhuriyetçilik, Ulusçuluk ve Halkçılık bunların her üçü de ‘kayıtsız, koşulsuz ulusal egemenlik’ temeline dayanır.

Devletçilik, Laiklik ve Devrimcilik bunların her üçü de ‘tam bağımsızlık’ temeline dayanmaktadır. Atatürkçü kişilik yapısını oluşturan bu altı ilke doğal dengesi içinde tüm ulus tarafından eşit tutulup yaşatılmalıdır. Pul tasarımlarındaki ana temalardan biri de ileriye dönük çağdaş düşünen Türk genci tarafından benimsenen ve özümseyen Atatürk devrimleri ve ilkelerinin yaşatılması, pul tasarımlarının çıkış noktasını ve ana temayı oluşturacaktır.

Atatürk ilkeleri ve devrimlerine bağlı Cumhuriyetçi Türk genci, evrensel boyutta düşünebilen, özgür tutum ve düşünce sahibi, barışçı, uygar, adaletli ve yasalara uyan, topluma ve kurallarına saygılı, karşılaştığı sorunlara dönük, dengeli, sabırlı ve hoşgörülü, gelişmeye kapılarını açan, görev ve sorumluluk bilinci olan, insanı ve toplum çıkarlarını koruyan, her şeyden önce insancıl olan gençtir.

Bu bağlamda Atatürk devrimleri ve ilkelerinin, manevi toplumsal değerlerinin ve önemli günlerin Türk genci tarafından özümseyenerek canlı tutulup yaşatılmasını, Atatürk devrimleri ve ilkelerinin ayrıca Türkiye’nin dünya insanına ve ülke insanına tanıtılması puldaki bu tasarımlarla amaçlanacaktır.

4. CUMHURİYET KONULU POSTA PULLARINDA YASAL VE AHLAKİ UYGULAMALAR

Anma pulu bir olayı veya kişileri anmak için veya propaganda amacıyla bastırılan pullardır. Üzerlerinde emisyon tarihine ilişkin bilgileri ve hangi nedenle çıkarılmış olduklarını belirten bir ibare taşırlar.

29.09.1997 tarihinde Posta İşletmeleri Genel Müdürlüğünde, Posta İşletmeleri Genel Müdür Müşaviri Halil SAY, Parasal Posta Daire Başkan Yardımcısı Şükran ATALAY ve Pul Şubesi Müdürü Alaattin AĞCAER ile yapılan röportajlarda, konu ile ilgili aşağıdaki bilgiler elde edilmiştir:

Posta dairesi başkanlığının pul şubesinde, anma pulu ve bloğu çıkarılmaya değer, önemli olayların 50, 100, 250, 500’üncü yıl dönümleri ile ileride meydana geleceği öğrenilen önemli iç ve dış olaylar bir deftere not edilip zamanı geldiğinde bugünlere ait anma serisi ve anma bloğu pullar bastırılır.

Anma serilerinde tasarımcının uyması gereken, posta işletmeleri tarafından verilen zorunlu bir takım kurallar vardır. Bunlar; konusu, pulun basılış nedeni olan olay adı, Türkiye Cumhuriyeti (ülkenin adı), Pulun ederi, Renk sınırlaması, Pulun boyutları (26x41 mm, 22x37 mm, 36x52 mm gibi), Pulun türü (Hazine, posta, yardım pulları gibi), Posta sözcüğü, Kağıdın cinsi ve gramajı, Basımevi adı ve basım tarihi matbaa tarafından tasarım yüzeyi ile dantelli kısım arasına basılır vb. gibi.

Anma pullarında konulacak değerlerin tespitinde:

- a) Posta ücret tarifesi gerekleri,
- b) Serilerde kaçır değer olacağı,
- c) Satışta kalma süreleri,
- d) Hangi konulardaki pulların artı değerli olacağı,
- e) Meraklılarının satın alma güçlerinin zorlanmaması,
- f) Pullar üzerindeki resimlerin daha çok nerelerde görülmelerinin yararlı olacağı, hususları göz önünde tutulur.

Anma pulu tirajlarının tespitinde aşağıdaki hususlar göz önüne alınır:

- a) Abonenin gereksinimi,
- b) Serbest satış olanakları,
- c) Satışta kalma süreleri,
- d) Artı değerli olup olmadıkları.

Anma pulları; geçmiş veya meydana gelecek olaylarla ilgili ise, satışa çıkarılma tarihi geçmiş olayın yıl dönümüne, gelecek olayın vuku bulacağı tarihe rastlatılır.

Pul şubesi, anma pullarının konularını, satışa çıkarılacakları tarihleri, değerlerini ve tirajlarını gösteren bir emisyon programı taslağı hazırlar. Bu taslakta anma serisinin adedi 13'ü geçmemektedir. Ancak hükümetçe uygun görülecek konular ve beklenmedik önemli olaylar için iki serilik boş yer bırakılmaktadır.

Anma pullarında kullanılacak olan resimler yarışma açılmadan, pul şubesi tarafından araştırılıp sağlanır. Temin edilen resimler gerektiğinde yetkili yerlere gönderilip pula basılmasının uygun olup olmadığına dair görüşler alınır. Konu ile ilgili resimler arasından pullara basılacak olanlar, Posta Dairesi Başkanı ile bu iş ile ilgili Başkan Yardımcısı ve Pul Şubesi Müdüründen oluşan kurul tarafından seçilir. Seçilen resimler Genel Müdürlüğün onayı alındıktan sonra basımına geçilmektedir.

Pullara bastırılacak resimlerin yarışma açılarak sağlanması, pul emisyon programının yönetim kurulunca onaylanmasından sonra programa dahil pullardan gerekenleri için emisyon tarihleri dikkate alınarak mümkün olan en erken tarihte pul resmi yarışması açılır.

Değerli kağıtların basımı ile ilgili kurullar oluşturulur, bunlar:

Kontrol Kurulu: Değerli kağıdın basımının kontrolü veya gerektiğinde yakımı ile basım süresince (basım süresi değerli kağıda ait resmine tertip örneğinin basımevine teslimi anında

başlar, değerli kağıdın şartname hükümleri gereğince PTT'ye teslimi ile son bulur) görevlendirilmiş PTT personeli,

Muayene Kurulu: Basılan değerli kağıtların teslim alınmasından önce onaylı örneklerine ve sözleşmesine uygun olup olmadıklarını inceleyip uygun olanlarını ayırmakla görevli PTT personeli,

Sayım Kurulu: Teslim alınmayla elverişli olduğu anlaşılan değerli kağıtları teslimden önce saymakla görevli PTT personeli,

Değerli kağıtlar 28. Maddeye göre onaylanan örneğe tamamen uygun olarak basılır. Kontrol kuralları, örnekler onaylanmadan basıma başlanılmaması için gerekli önlemler alırlar.

Tipograf ve ofset usulü basımlar, tabaka halinde kağıt veya kartona, tıfdruk ve taydus usulü basımlar bobin halinde sarılmış kağıda yapılır.

Pulların kaçar adetlik tabakalar halinde teslim edilecekleri şartnamelerde belirtilir.

Tabaka halindeki kağıt veya kartona birden fazla renklerle yapılan basımlarda kağıt veya karton her defasında ayrı kalıp takılan makineden renk sayısı kadar geçirilir. Bobine yapılan basımlarda şerit halindeki kağıt aynı zamanda hareket eden ve ayrı renk basan bir kağıt merdaneden geçirilerek basım sonucu bir defada elde edilir.

Kesin basım sırasında renk ayarları, üst üste basımlar, kesim ve zımbalama gibi işlerde, yırtılan, bozulan, kirlenenleri karşılamak için, pul ve değerli kağıt, şartnamede yazılı miktardan fazla basılmaktadır.

Anma pullarının PTT Bölge Başmüdürlüklerine dağıtımı, pulların teslim alındığı depo tarafından Posta Dairesi Başkanlığınca onaylanmış listeye göre yapılır.

Bu listelerin hazırlanmasında abone olunan pul serilerinin adedi ile PTT Bölge Başmüdürlüklerinin serbest satışlardaki sürüm dereceleri göz önünde bulundurulur ve listelerde abone olunan pul serileri adedi de PTT Bölge Başmüdürlükleri itibarıyla belirtilir. Posta Dairesi Başkanlığı, her seriden gönderilecek miktarı PTT Bölge Başmüdürlüklerine önceden yazı ile bildirilir.

PTT Bölge Başmüdürlüklerinde, bölgelerindeki merkezler için ayrılacak miktar, birden çok Başmüdür Yardımcısı bulunan Bölgelerde posta işletmesine bakan yardımcısının, bir Başmüdür Yardımcısı bulunan Bölgelerde o Başmüdür Yardımcısının, Başmüdür Yardımcısı bulunmayan Bölgelerde Başmüdürün başkanlığında Posta İşletme Müdürü ile Muhasebe Müdüründen oluşan bir kurul tarafından merkezlerin abone ve serbest satış durumları göz önünde bulundurularak tespit edilir ve dağıtım buna göre yapılır.

Merkezlere dağıtılınca kadar geçen süre dışında hiç bir suretle Başmüdürlük veznelerinde anma pulu alıkonulmaz ve Genel Müdürlük tarafından gerekli görülmedikçe merkezlerden geri getirilemez.

Anma pullarının PTT işyerlerinde satış süresi, satışa çıkarıldıkları günden itibaren altı aydır. Ancak bunlardan artı değerli olanların satış süresi satışa çıkarıldıkları yılı izleyen yılın sonuna kadardır.

5. 1933 İLE 1993 YILLARINDAKİ CUMHURİYET KONULU POSTA PULLARI KATALOĞU VE GRAFİK ÇÖZÜMLELERİ

Cumhuriyetin 10., 15., 20., 25., 30., 35., 40., 50., 60., ve 70. Yıl dönümü anma serisi 32 adet pul tasarımlarından oluşan katalog ve bu pulların incelenmesine bu başlıkta yer verilmiştir.

5.1. Cumhuriyetin 10. Yıldönümü Anma Pulu

- 1- Katalog no: 1
- 2- Dantel no: 10
- 3- Seri no: 1110
- 4- Serinin adı: Cumhuriyetin 10. yıldönümü anma serisi
- 5- Konusu: Güneş ve su
- 6- Sanatçısı: Ressam Münir Bey
- 7- Türü: Anma
- 8- Boyutu: 36x22 mm.
- 9- Basım tekniği: Bilinmiyor
- 10- Basım yeri: İstanbul, Damga Matbaası
- 11- Basım yılı: 29.10.1933
- 12- Baskı adedi: 300.000 tam seri
- 13- Ederi: 1 1/2 kuruş

14- Pulun bugünkü durumu: 29.10.1933 tarihinde tedavüle çıkartılmıştır. Kalan pullar ise bir heyet huzurunda imha edilmiştir.

15- Bulunduğu koleksiyon: Pulhan Türk pulları katalogu

16- Mühürlü olup olmadığı: Mühürsüz

17- Anlatım biçimi: Grafik anlatım

18- Sahip olduğu renkler: Yeşil-Beyaz

19-Grafiksel çözümleme: Optik merkezde oluşturulan negatif daire ve bu daireden çıkan ışıklar ile güneşi anımsatan bir biçim görülmektedir. Etrafındaki iç içe halka oluşturan ve kenarlara doğru açılan paralel çizgiler ile bir derinlik, perspektif etkisi sağladığı görülmektedir. Burada mücadeleden sonra bir doğuş ve geleceği aydınlık umut dolu bir ülke imajı verilmek istenmiştir. Alttaki su dalgaları anımsatan çizgiler ile de deniz, bir ucsuz bucaksız enginlik ve ilelebettik temaları vurgulanmak istercesine bir açık kompozisyon oluşturulmuştur. Her ne kadar sıcak renk kullanılmamışsa da güneşin sıcaklığını ve denizin mavisini hissedebiliyoruz.

Optik merkezde pozitif olarak düşünülen '10' rakamı ile etrafındaki ışıkların sayısı arasında bir tasarım bütünlüğü oluşturulmaya çalışılmıştır. Dikey bir form içerisinde yine on rakamının da ona uygun dikey ve dar düşünülmesi tasarım bütünlüğü sağlama endişesinden kaynaklanmaktadır. On rakamı etkili bir biçimde vurgulanarak optik merkezde toplanmıştır. Üst tarafta yer alan 'Türkiye Cumhuriyeti' metninin negatif düşünülmesi zeminden dolayı metnin okunamaması sorununu ortaya çıkarmıştır. Yine bu yazıya blok alt taraftaki '1 1/2' kuruş yazısının beyaz dikdörtgen yüzey içinde koyu renk ile düşünülmesi yazının kolay okunabilmesi amacına yöneliktir. Fakat dalga çizgilerini parçalayan kuruş yazısının dik ve dar bir karakter ile düşünülmesi yazının okunamama sorununu ortaya çıkarmıştır. Bütün yazıların Grotesk yazı karakterine yakın bir karakter ile yazıldığı görülmektedir.

Renk olarak yeşilin düşünülmesi anlam yönünden tasarımı güçlendirmiştir. Yeşermek, filizlenmek, tazeliği, hayatı ve huzuru temsil eden yeşil Türkiye ve Türk gençliğinin varlığının ispatı olarak kullanılmıştır.

1- Katalog no: 2

2- Dantel no: 10

3- Seri no: 1113

4- Serinin adı: Cumhuriyetin 10. Yıldönümü anma serisi

5- Konusu: Atatürk, Tarım, Sanayi ve Türkiye'nin gelişimi konu edilmiştir.

6- Sanatçısı: Ressam Münir Bey

7- Türü: Anma

8- Boyutu: 23x39 mm.

9- Basım tekniği: Bilinmiyor

10- Basım yeri: İstanbul, Damga Matbaası

11- Basım yılı: 29.10.1933

12- Baskı adedi: 300.000 tam seri

13- Ederi: 6 kuruş

14- Pulun bugünkü durumu: 29.10.1933 tarihinde tedavüle çıkartılmıştır. Kalan pullar imha edilmiştir.

15- Bulunduğu koleksiyon: Pulhan Türk pulları katalogu

16- Mühürlü olup olmadığı: Mühürsüz

17- Anlatım biçimi: Grafik anlatım

18- Sahip olduğu renkler: Kırmızı-Beyaz

19-Grafiksel çözümleme: Yatay bir kompozisyon içinde düşünülen bu tasarımda, diğer pulu anımsatan unsurlar kullanılmıştır. Beyaz bırakılan zemin üzerinde kırmızı renk ile dışa

doğru genişleyerek açılan halkalar görülmektedir. Optik merkezde negatif daire ve içeriğinde her ne kadar Romen rakamı ile yazılmışsa da on sayısı ve etrafındaki çizgiler diğer pul ile arasındaki benzerlikler aynı seriye ait olduklarını anımsatıyor. Sağ tarafta Atatürk ile defne dalı temaları, ulu önder Atatürk'ün ölümsüzlüğü, barışçıl Türkiye ve zafer temaları işlenmiştir. Sol tarafta ise tarımı ve bereketliliği sembolize eden başaklar ve Türk sanayisinin gelişmişliğini ifade eden fabrikalar ve çarklar görülmektedir. Cumhuriyet döneminde fabrika kavramı ve sanayide gelişmekte olan ülke herkesin özlemi haline gelmiştir. Birçok küçük işletmenin bu şekilde adlandırıldığı bilinmektedir. Fabrika ve başakların kesiştiği yerde görülen çark ise emekçi Türk insanının çabası ve gayretinin sonsuzluğu temaları öğelerle işlenmek istenmiştir.

Biçimlerin oluşturduğu yatay kompozisyonu üsten kesen ince dikdörtgen bir kompozisyon yatay bir çizgi ile yazı ve biçimin birbirinden ayrıldığı görülmektedir. Bu ayrılış beraberinde renk unsurunu taşımadığı için fazla göze çarpmamaktadır. Yazının beyaz bir zemin üzerinde koyu bir renk ile düşünülmesi metni vurgulamakta ve açığa çıkartmaktadır. Fakat düşünsel olarak yazı ile biçimin bir bütün olarak düşünülüp teknik anlamda bunun uygulanamaması tasarımda sorun haline dönüşmüştür. Yine pulun ederi olan '6 kuruş' beyaz daire bir zemin üzerinde koyu renk ile düşünülmesi altı rakamını ortaya çıkartmakla birlikte kuruş sözcüğünü okunamama sorununu ortaya çıkardığı görülmektedir.

5.2. Cumhuriyetin 15. Yıldönümü Anma Pulu

- 1- Katalog no: 3
- 2- Dantel no: 11 1/2
- 3- Seri no: 1180
- 4- Serinin adı: Cumhuriyetin 15. Yıldönümü anma serisi
- 5- Konusu: Ordu ve Tayyare Filosu
- 6- Sanatçısı: Bilinmiyor
- 7- Türü: Anma serisi

- 8- Boyutu: 41x26 mm.
- 9- Basım tekniği: Bilinmiyor
- 10- Basım yeri: İsviçre, (Courvoisier) Matbaası tarafından 50'lik tabakalar halinde basılmıştır.
- 11- Basım yılı: 29.01.1938
- 12- Baskı adedi: 100.000 tam seridir.
- 13- Ederi: 2 1/2 kuruş
- 14- Pulun bugünkü durumu: 29.01.1939 tarihinde tedavülden kaldırılmıştır.
- 15- Bulunduğu koleksiyon: Pulhan Türk pulları katalogu.
- 16- Mühürlü olup olmadığı: Mühürsüz

17- Anlatım biçimi: Fotoğraf

18- Sahip olduğu renkler: Koyu yeşil-Beyaz

19-Grafiksel çözümleme: Cumhuriyetin kuruluşunun 15. Yıldönümü hatırasına tasarlanan bu pulda Ordu ve Tayyare filosu görülmektedir. Milli mücadeleyi başarı ile gerçekleştiren Türk ordusu, asıl büyük kısmı olan kara, hava ve deniz kuvvetleri ile görev yapmaya devam edecektir. Ülkesini canla başla savunan Mehmetçik dışarıdan ve içeriden gelecek tehlikelere karşı meydan okurcasına başı dik hazır ol vaziyetinde yer almaktadır. Atatürk, Türk ordusunun içinden çıkan bir komutandır. Bu nedenle Türk Ordusu, her zaman Türk milli varlığının ve Türk Devletinin temeli olmuştur. Türk Ordusu ve Türk Milleti her zaman iç içe olmalıdır. Ön saflarda yer alan Mehmetçiğin elindeki bayrak ise bağımsızlığı temsil edercesine dalgalanmaktadır. Manen ülkesine destekte bulunan ve sahip çıkan Türk gencinin, üstte gökyüzündeki tayyare filosu ile ülke savunmasında teknik araç gereç bakımından da artık yeterli olduğu vurgulanmak istenmiştir. Türk Hava Kuvvetleri ve Türk Kara Ordusunun tasarımı işlendiği görülmektedir.

Üst tarafta yer alan ortalı blok 'Türkiye Postaları' okunaklı bir biçimde göze çarpmaktadır. Bu serinin tamamında 'Türkiye Postaları' yazısının sol tarafında negatif olarak ay ve yıldız görülmektedir. Alt tarafta yer alan ve yine ortalı blok düşünülen 'Cumhuriyetin 15.yıldönümü hatırası' yazısı punto olarak küçük harf ile düşünülmüştür. Küçük harf ile yazının düşünülmesi ve boyuna esnetilerek yerleştirilmesi sonucu okunurluğu kaybettirmiştir. Koyu bir zemin üzerinde yazının negatif düşünülmesi iyi bir etki sağlamış ve yazının görünürlüğünü arttırmıştır. Pulun ederi olan '2 1/2 kuruş' karşılıklı her iki tarafa simetrik yerleştirilmiş olup tasarımın alt kısmında denge oluşturulmuştur. Kuruş yazısının dik ve dar düşünülmesi yazının neredeyse beyaz bir leke halini almasına neden olmuştur. Renk koyu olduğundan tasarımı oluşturan Mehmetçik Ordusu sayı olarak fazla, küçük ve yan yana olması yani figür sayısının çok olması tek renk kullanma zorunluluğu sonucunu doğurmuştur.

Tasarım yüzeyinde çok renklilik olsaydı tasarımın görseelliği ve etkileyiciliği arttırabilirdi. Tasarımda tek rengin kullanılması konunun etkileyiciliğini ve çarpıcılığını azaltmıştır.

1- Katalog no: 4

2- Dantel no: 11 1/2

3- Seri no: 1181

4- Serinin adı: Cumhuriyeti 15.yıldönümü Hatırası

5- Konusu: Kayseri Kombinesi

6- Sanatçısı: Bilinmiyor

7- Türü: Anma serisi

8- Boyutu:41X26 mm.

9- Basım tekniği: Bilinmiyor

10- Basım yeri: İsviçre, (Courvoisier) Matbaası tarafından 50'lik tabakalar halinde basılmıştır.

11- Basım yılı: 29.10.1938

- 12- Baskı adedi: 100.000 tam seri
- 13- Ederi: 3 kuruş
- 14- Pulun bugünkü durumu: 29.01.1939 tarihinde tedavülden kaldırılmıştır.
- 15- Bulunduğu koleksiyon: Pulhan Türk pulları katalogu
- 16- Mühürlü olup olmadığı: Mühürsüz
- 17- Anlatım biçimi: Fotoğraf
- 18- Sahip olduğu renkler: Kahverengi ve tonları

19-Grafiksel çözümleme: Kayseri Kombinesi'nin konu olarak ele alındığı pul tasarımında geniş bir alanın fotoğrafının çekilerek kullanıldığını görmekteyiz. Bu da kendi içerisinde tasarımın birçok yönden anlam kayıplarına neden olmuştur. Hiçbir şeyin anlaşılmadığı fotoğrafta ancak çok yakından incelendiğinde birkaç yapının göze çarptığı görülmektedir. Tek rengin ton armonisi kullanılmasına rağmen açık koyu değerlerle yüzeyde oluşan çizgiler tasarıma bir ritim katmıştır.

'Türkiye Postaları' yazısının üst tarafta açık bir zemin üzerinde kahverengi olarak yazıldığı, tasarımın alt tarafında ise kahverengi zemin üzerinde 'Cumhuriyeti 15.yıldönümü Hatırası' küçük harf ve küçük punto ile sıkıştırılarak yazılmıştır. Ayrıca bu yazının sağ ve sol tarafında yer alan '3 kuruş' yazısının da simetrik olarak kullanıldığı görülmektedir. Türkiye postaları yazısının sol tarafında negatif olarak belirsiz bir şekilde ay yıldız görülmektedir.

- 1- Katalog no: 5
- 2- Dantel no: 11 1/2
- 3- Seri no: 1182
- 4- Serinin adı: Cumhuriyeti 15.yıldönümü anma serisi
- 5- Konusu: Atatürk ve traktör ile Türkiye Cumhuriyeti'nin tarımı
- 6- Sanatçısı: Bilinmiyor
- 7- Türü: Anma serisi
- 8- Boyutu: 26x41mm.
- 9- Basım tekniği: Bilinmiyor
- 10- Basım yeri: İsviçre, (Courvoisier) Matbaası
- 11- Basım yılı: 29.10.1938
- 12- Baskı adedi: 100.000 tam seri

- 13- Ederi: 6 kuruş
- 14- Pulun bugünkü durumu: 29.01.1939 tarihinde tedavülden kaldırılmıştır.
- 15- Bulunduğu koleksiyon: Pulhan Türk pulları katalogu

16- Mühürlü olup olmadığı: Mühürsüz

17- Anlatım biçimi: Fotoğraf

18- Sahip olduğu renkler: Açık kahve tonları-Beyaz

19-Grafiksel çözümleme: Ülke ekonomisini ayakta tutan temel öğelerden biri de tarımdır. Arazide tarım aracı üzerinde Atatürk konusu işlenmiştir. Ziraat, Osmanlı İmparatorluğu döneminde olduğu gibi Türkiye Cumhuriyetinde halkın temel geçim kaynağı olmuştur. Ziraatın gelişmesinde ülkeye çok sayıda girmekte olan traktörün büyük bir etkisi vardır. Cumhuriyetin ilanından sonra birçok alanda teknolojik gelişmeler olmuştur. İşte bunlardan biri olan zirai makineleşme, ülkedeki zirai üretimin de artmasına neden olmuştur. Traktör sayısının artması gelişmeyi gösterirken, karasaban sayısını azalması ziraatta hayvan gücünün gerilediğini gösterir. Artık traktör Anadolu'nun her yerinde kullanılmalıydı. Kurtuluş savaşında, ekonomik yönden yorgun ve bitkin düşen Türkiye ve Türk toplumunun Cumhuriyetin ilk yıllarında tarıma önem vermesi gerektiği ve yıkılan ekonomisini onarma yoluna gitmesinde öncülük ve önderlik yapan Atatürk'ün tarıma verdiği önem görülmektedir. Konusu Türkiye tarımı ve Atatürk'ün tarıma verdiği önem, traktörün kullanılması ile teknolojik anlamda Türk toplumunun tarımda araç ve gereç bakımından da istenen ölçülerde donatılması, geleceği parlak modern bir Türkiye imajı, temaları verilmek istenmiştir.

'Türkiye postaları' sözcüğünün üstte ortalı blok ve kahverengi renk ile düşünülmüş olması yazının okunurluğunu ikinci plana atılmıştır. Alt tarafta yer alan pulun ederi olan '6 kuruş' sağda ve solda simetrik olarak düşünülmüştür. 'Cumhuriyetin 15.yıldönümü hatırası' ve 'kuruş' sözcüklerinin okunurluğu da ikinci plana itilmiştir. Yazıların kahverengi zemin üzerinde negatif düşünülmesi, karakterin küçük harf ayrıca dik ve dar oluşu yazıların okunamama sorununu beraberinde getirmiştir.

Kompozisyon olarak iyi düşünülmüş fakat renk olarak sınırlandırılmış olan tasarımın amaç uygunluğu söz konusudur. Kahverengi ve tonlarının kullanıldığı pul tasarımında çarpıcılık ve etkileyicilik ikinci plana itilmiştir.

1- Katalog no: 6

2- Dantel no: 11 1/2

3- Seri no: 1183

4- Serinin adı: Cumhuriyetin 15.yıldönümü anma serisi

5- Konusu: Samsun-Sivas hatında bir köprü

6- Sanatçısı: Bilinmiyor

7- Türü: Anma serisi

8- Boyutu: 41x26 mm.

9- Basım tekniği: Bilinmiyor

10- Basım yeri: İsviçre, Courvoisier Matbaası tarafından 50'lik tabakalar halinde basılmıştır.

11- Basım yılı: 29.10.1938

- 12- Baskı adedi: 100.000 tam seri
- 13- Ederi: 7 1/2 kuruş
- 14- Pulun bugünkü durumu: 29.01.1939 tarihinde tedavülden kaldırılmıştır.
- 15- Bulunduğu koleksiyon: Pulhan Türk pulları katalogu
- 16- Mühürlü olup olmadığı: Mühürsüz
- 17- Anlatım biçimi: Fotoğraf
- 18- Sahip olduğu renkler: Kırmızı ve tonları

19- Grafiksel çözümleme: Bir ülkenin gelişebilmesi, kalkınabilmesi için ulaşım önemli sorunlardan biridir. Cumhuriyet döneminde karayolları yapımı ancak 1948 den sonra hızlanmıştır. Samsun-Sivas hattındaki köprünün pul tasarımında kullanılması ile Türkiye'nin gelişmekte olan bir ülke olduğu vurgulanmıştır. Ayrıca köprünün oluşturduğu perspektifin, ufukta sonsuza kadar gitmesi, Cumhuriyet ilkelerinin sonsuza dek yaşatılacağı hissiyi vermektedir.

Fakat 'Türkiye Postaları' yazısının yarısı negatif diğer yarısının pozitif olması olumsuz bir etki olarak görülmektedir. Tasarımda kullanılan yazılar serideki diğer pulların yazı karakterleri ile aynı düşünülmüş ve tasarımdaki hakim olan renk ile renklendirilmiştir.

Serideki pulların tamamında bütünlüğü sağlamak amacı ile hepsinde tek renklilik, yazıların hepsi aynı yerde ve aynı karakterde kullanılması bir çok sorunu beraberinde getirmiştir. Pulun ederi ise hepsinde sağlı sollu simetrik olarak düşünülmüştür. Bunlar serinin monotonlaşmasına ve seride tekrara neden olmuştur. Bu sorun daha farklı bir düzenleme ile giderilebilirdi.

1- Katalog no: 7

- 2- Dantel no: 11 1/2
- 3- Seri no: 1184
- 4- Serinin adı: Cumhuriyetin 15.yıldönümü anma serisi
- 5- Konusu: İzçiler
- 6- Sanatçısı: Bilinmiyor
- 7- Türü: Anma serisi
- 8- Boyutu: 41x26 mm.

- 9- Basım tekniği: Bilinmiyor
- 10- Basım yeri: İsviçre'de(Courvoisier) Matbaası tarafından 50'lik tabakalar halinde basılmıştır.
- 11- Basım yılı: 29.10.1938
- 12- Baskı adedi: 100.000
- 13- Ederi: 8 kuruş.

14- Pulun bugünkü durumu: 29.01.1939 tarihinde tedavülden kaldırılmıştır.

15- Bulunduğu koleksiyon: Pulhan Türk pulları katalogu

16- Mühürlü olup olmadığı: Mühürsüz

17- Anlatım biçimi: Fotoğraf

18- Sahip olduğu renkler: viyola

19- Grafiksel çözümleme: Ülke sınırlarının korunması yurdun dış etkilere ve güçlere karşı savunulması ve bölünmezliği o yurdun askeri ile sağlanacaktır. Yurdunu seven, tanıyan doğa ile iç içe, karşılaştığı zorluklara göğüs geren Türk gencinin askerlikten önce izci olarak yetiştirilmesi onun vatana ve askerliğe karşı olan bakış açısını değiştireceği muhakkaktır. İzci iz peşinde, doğada doğa ile iç içe olandır. Yaşam mücadelesini öğrenen Türk genci Cumhuriyet öncesini hatırlayarak manen ayakta durmayı öğrenecektir. Puldaki tasarımda bu gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Borazan çalan izci grubunun oluşturduğu tek nokta perspektif etkisi ile fotoğrafta hazır ol vaziyetindeki gençlerin duruşu geçmiş ile gelecek arasında bir basamak, bir süreklilik etkisi yaratmıştır. Bir son buluş değil devamlılık vardır. En ön plandaki izci hariç diğerlerinde figürlerin belirginliği yok denecek kadar azdır.

Viyola ve tonlarının yer aldığı tasarımın perspektif etkisi, yazı düzenlemesinin serideki diğer pul tasarımlarından farklı olduğu görülmektedir. ‘Cumhuriyetin 15.yıldönümü hatırası’ cümlesinin yine okunamama sorununu ortaya çıkardığı görülmektedir. ‘Türkiye Postaları’ yazısı sol tarafta açık viyola üstüne iki sıra koyu viyola düşünülmüş olarak daha büyük bir puntoda, tek satır olarak değil soldaki boşluğu doldurma endişesiyle alt alta gelecek şekilde iki satır halinde yazılmıştır. Asimetrik hava veren bu uygulama kompozisyona canlılık katmıştır.

Tek renklilik bu tasarımda da söz konusudur. Bu da tasarımı birçok anlam kayıplarına uğratmıştır.

1- Katalog no: 8

2- Dantel no: 11 1/2

3- Seri no: 1185

4- Serinin adı: Cumhuriyetin 15.yıldönümü anma serisi

5- Konusu: Atatürk'ün Mareşal üniformalı portresi

6- Sanatçısı: Bilinmiyor

7- Türü: Anma serisi

8- Boyutu: 26x41 mm.

9- Basım tekniği: Bilinmiyor

10- Basım yeri: İsviçre'de(Courvoisier) Matbaası

11- Basım yılı: 29.10.1938

12- Baskı adedi: 100.000

13- Ederi: 12 1/2

14- Pulun bugünkü durumu: 29.01.1939 tarihinde tedavülden kaldırılmıştır.

15- Bulunduğu koleksiyon: Pulhan Türk pulları katalogu

16- Mühürlü olup olmadığı: Mühürsüz

17- Anlatım biçimi: Fotoğraf

18- Sahip olduğu renkler: Mavi ve tonları

19- Grafiksel çözümleme: Seçkin niteliklere sahip Mustafa Kemal Atatürk, kazandığı zaferler ve başardığı birçok iş ile de Türk Ordusu ve Türk Ulusu tarafından desteklenince birçok inanılmazı gerçekleştirmiştir. Atatürk gerek yaşadığı yıllara gerekse yaşamından sonra kendinden oldukça söz ettirmiştir. Kurtuluş Savaşında önderlik eden, Türkiye Cumhuriyeti Devletinin de kurucusu olan Atatürk'ün asker kıyafetleri ile çektiği fotoğrafı ile onun askeri alandaki gücü ve başarıları anlatılmaya çalışılmıştır. Portrenin arkasında sağ taraftan aydınlatılan geleceğe ümitli bakan önder hissini yaratmıştır.

Dikey olarak düşünülen tasarımın üst tarafında portre ile blokelendirilmiş olarak düşünülen 'Türkiye Postaları' ve bunun yanı sıra sol tarafında zemindeki maviden negatif olarak çıkan ay yıldız görülmektedir. Her ikisinin de etkisi zayıf kalmıştır. Dik ve dar düşünülen yazı karakteri mavi zemin üzerinde siyah ile etkisini daha da zayıflatmıştır. Alt tarafta yer alan '12 1/2 kuruş' yazısı sağ ve sol tarafta simetrik olarak kullanılmıştır. Koyu zemin üzerinde negatif düşünülen bu yazıların yerlerinin iyi tespit edildiğini fakat puntosunun ve karakterlerinin iyi seçilmediği görülmektedir. Bu simetrik düzen arasında kalan boşluğun da değerlendirildiği, 'Cumhuriyetin 15.yıldönümü hatırası' cümlesine yer verilmiştir. Yine yazının puntosunun küçük tutulmasından dolayı yazının okunamama sorunu ortaya çıkmıştır.

Karizmatik özelliklere sahip Atatürk'ün portresinin konu olarak yer aldığı tasarımda mavi rengin kullanılması özgürlük temasını da beraberinde taşımıştır. Çağdaş nitelikleri olan Atatürk Türkiye Cumhuriyeti Devletinin çağdaşlaşmasını amaçlayan düşünceleri ile özgür, özgür olduğu kadar da evrensel olma niteliklerini ortaya çıkartmıştır. Bu bağlamda mavi ile özdeşleştirmek yerinde olmuştur.

5.3. Cumhuriyetin 20. Yıldönümü Anma Pulu

1- Katalog no: 9

2- Dantel no: 12

3- Seri no: 1312

4- Serinin adı: Cumhuriyetin 20. yıldönümü anma serisi

5- Konusu: Türk gençliği

6- Sanatçısı: Bilinmiyor

7- Türü: Anma serisi

8- Boyutu: 41x26 mm.

- 9- Basım tekniği: Ofset baskı ile 50'lik tabakalar halinde basılmıştır.
- 10- Basım yeri: İstanbul'da Alaeddin Kral Matbaası
- 11- Basım yılı: 20.10.1943
- 12- Baskı adedi: 100.000
- 13- Ederi: 4 1/2 kuruş
- 14- Pulun bugünkü durumu: 1312, 31.12.1950 tarihinde tedavülde kaldırılmıştır.
- 15- Bulunduğu koleksiyon: Pulhan Türk Pulları Katalogu
- 16- Mühürlü olup olmadığı: Mühürsüz
- 17- Anlatım biçimi: Fotoğraf
- 18- Sahip olduğu renkler: Yeşil

19- Grafiksel çözümleme: Cumhuriyetin 20.yıl dönümü hatırasına bastırılan bu pulda konu Türk Gençliğidir. Yarının umudu olan gençlik her zaman zinde ve dinamik bir şekilde ayakta olmalıdır. Gençliğin dinamik ve aktif yapısını sürdürme yollarından biride spor yapmaktır. Ulu önder Atatürk'ün spora verdiği önem şu sözleri ile yinelenebilir, 'Sağlam kafa sağlam vücutta bulunur'. Tasarımındaki figürlerin oluşturduğu kompozisyonda keskin bir perspektif göze çarpmaktadır. Giderek küçülen figürlerin seçilmesi zorlaşmıştır. Figür sayısının fazla oluşu ve perspektifin oluşu fotoğrafın küçüldüğünde anlam kayıplarına yol açmasına neden olmuştur.

Tasarım Cumhuriyetin 15. yıldönümü anma serisindeki izciler konulu pul tasarımı ile aynı anlayış içerisinde tasarlanmıştır. Üst tarafta yer alan ve giderek genişleyen boşluk tasarımın rahatlamasına neden olmuştur. Tasarımın rahatladığı bu boş alana sağa yanaşık '4 1/2 kuruş' un sıradışı yerleştirilmesi çağdaş bir etki katmıştır. Zeminin açık oluşu, üzerine gelen pozitif ve koyu renk ile düşünülen yazının rahat okunabilmesini sağlamıştır. Alt tarafta yer alan ve hemen hemen hiç okunamayan 'Cumhuriyetin 20.yıldönümü hatırası' yazısının bir kısmı figürlerin ayak hareketleri ile karışmış, bir kısmı ise boş alanda değerlendirilmesine rağmen yazının okunamadığı görülmektedir. Tasarımdaki bu görüntülerin 19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramı kutlama töreninden bir alıntı olduğunu söyleyebiliriz. Fotoğraf-taki kompozisyonu oluşturan figürler ile yazı arasındaki boşluğun az bırakılması burada bir dezavantaj oluşturmuştur.

Yeşil renk ile düşünülen bu tasarım, yeni yetişen neslin yeşermesi anlamı yönünden düşünülecek tasarlandığında zengin bir yapıya sahiptir.

- 1- Katalog no: 10
- 2- Dantel no: 12
- 3- Seri no: 1313
- 4- Serinin adı: Cumhuriyetin 20. yıldönümü anma serisi
- 5- Konusu: Mehmetçik ve Türk bayrağı
- 6- Sanatçısı: Bilinmiyor
- 7- Türü: Anma serisi
- 8- Boyutu: 26x41 mm.
- 9- Basım tekniği: Ofset baskı
- 10- Basım yeri: İstanbul'da Alaeddin Kral Matbaası
- 11- Basım yılı: 20.10.1943
- 12- Baskı adedi: 100.000

- 13- Ederi: 6 kuruş
- 14- Pulun bugünkü durumu: 1313, 31.12.1950 tarihinde tedavülden kaldırılmıştır.
- 15- Bulunduğu koleksiyon: Pulhan Türk Pulları Katalogu
- 16- Mühürlü olup olmadığı: Mühürsüz
- 17- Anlatım biçimi: Fotoğraf
- 18- Sahip olduğu renkler: Kırmızı-Beyaz

19- Grafikselsel çözümleme: Dikey bir kompozisyonla tasarlanan bu çalışmada konu Mehmetçik ve Türk Bayrağıdır. Dalgaların durumdaki ay yıldızlı bayrak ve nöbet halindeki Mehmetçik yarına umutla bakarcasına Türk Gencine hitap etmektedir. Figür sayısının az olması ana temanın etkileyiciliğini arttırdığı gibi tasarımın çarpıcılığını da etkileyerek arttırmıştır. 20 yıl önce bağımsızlığına ve hürriyetine kavuşan Türk insanına bayrak ve sahiplenme kavramlarının vurgulanarak ehemmiyetle verilmek istemesi, ileriye daha güçlü bakan daha mücadeleci bir toplum oluşturulması yönünde bu konunun işlendiği söylenebilir. Kullanılan figür sayısının az oluşu bu tasarımı pula özgü olmasını sağlamıştır. Verilmek istenen somut ve net bir biçimde ortadadır.

Üst boşlukta yer alan 'Türkiye Postaları' zeminin açık olması yazının okunabilir olmasını sağlamıştır. Ederi olan '6 kuruş' için yine aynı şeyleri söylemek mümkün, fakat 'Cumhuriyetin 20.ci yıldönümü Hatırası' yazısının okunamama sorunu ortaya çıkmıştır. Yazıların tasarımında daha çok boş yerlere yerleştirildiği görülmektedir, bu da yazının okunabilir olması endişesinde ortaya çıkmıştır. Yazılar birbirini belli noktalardan takip edecek şekilde yerleştirilmiş, bu da tasarımda yazı biçim ilişkisinin düşünülerek oluşturulduğunu göstermektedir.

1- Katalog no: 11

2- Dantel no: 12

3- Seri no: 1314

4- Serinin adı: Cumhuriyetin
20. yıldönümü Hatırası

5- Konusu: Demiryolu Köprü-
sü

6- Sanatçısı: Bilinmiyor

7- Türü: Anma serisi

8- Boyutu: 41X26 mm.

9- Basım tekniği: Ofset baskı ile 50'lik tabakalar halinde basılmıştır.

10- Basım yeri: İstanbul'da Alaeddin Kral Matbaası

11- Basım yılı: 20.10.1943

12- Baskı adedi: 150.000

13- Ederi: 6 3/4 kuruş

14- Pulun bugünkü durumu: 1314, 31.12.1950 tarihinde tedavülden kaldırılmıştır.

15- Bulunduğu koleksiyon: Pulhan Türk Pulları Katalogu

16- Mühürlü olup olmadığı: Mühürsüz

17- Anlatım biçimi: Fotoğraf

18- Sahip olduğu renkler: Koyu mavi

19- Grafıksel Çözümleme: Demiryolu köprüsünün yer aldığı bu tasarımda ulaşımaya verilmesi gereken önem vurgulanmak istenmiştir. Cumhuriyet döneminde yurdun dört bir yanı demiryolları ile birbirine bağlanmıştır. Ulaşımda en ucuz ve tehlikesiz olan demiryollarının Cumhuriyet döneminde önemsenerek yapılması Türkiye'nin kalkınmasında önemli etkileri olmuştur.

Tasarımın üst boşluğundaki açık zemin üzerine ortalı blok olarak yerleştirilen 'Türkiye Postaları' ve alt koyu zemin üzerine yerleştirilen 'Cumhuriyetin 20. Yıldönümü Hatırası' daha büyük puntoda yer almaktadır. Ederi olan '6 3/4 kuruş' ise sağ boşluğa ortalananacak biçimde yerleştirilmiştir.

Demiryolu köprüsünün mavi renk ile düşünüldüğü tasarımın kendi içinde iyi olduğu söylenebilir.

- 1- Katalog no: 12
- 2- Dantel no: 12
- 3- Seri no: 1315
- 4- Serinin adı: Cumhuriyetin 20. yıldönümü anma serisi
- 5- Konusu: İlk modern yapılar
- 6- Sanatçısı: Bilinmiyor
- 7- Türü: Anma serisi

- 8- Boyutu: 41X26 mm.
- 9- Basım tekniği: Ofset baskı ile 50'lik tabakalar halinde basılmıştır.
- 10- Basım yeri: İstanbul'da Alaeddin Kral Matbaası
- 11- Basım yılı: 20.10.1943
- 12- Baskı adedi: 150.000
- 13- Ederi: 10 kuruş
- 14- Pulun bugünkü durumu: 1315, 31.12.1950 tarihinde tedavülden kaldırılmıştır.
- 15- Bulunduğu koleksiyon: Pulhan Türk Pulları Katalogu
- 16- Mühürlü olup olmadığı: Mühürsüz
- 17- Anlatım biçimi: Fotoğraf
- 18- Sahip olduğu renkler: Koyu viyola

19- **Grafiksel Çözümleme:** Dönemin modern binalarının konu edildiği ve fotoğraf tekniği ile düşünülen tasarımdaki bu yapılar ile inşaat alanındaki kat edilen mesafeler mesaj olarak verilmek istenmiştir. Böylece gelişen, ilerleyen, çağdaş Türkiye Cumhuriyeti mesajı verilmek istenmiştir.

'Türkiye Postaları' yazısının yöne üst tarafındaki boşlukta açık zemin üzerinde koyu renk ile ortalı blok düşünüldüğü görülmektedir. 'Cumhuriyetin 20. Yıldönümü Hatırası' yazısı ise alt tarafta biraz koyu bir zemin üzerinde yine koyu renk ile düşünülmesi yazının etkisini zayıflatmıştır. Aynı zamanda sağ üst tarafta ise '10 kuruş' yazısının açık zemin üzerinde düşünüldüğü görülmektedir. Fazla etkili olduğu söylenemeyen pulun koyu viyola rengi ile düşünüldüğü görülmektedir.

1- Katalog no: 13

2- Dantel no: 12

3- Seri no: 1316

4- Serinin adı: Cumhuriyetin 20. yıldönümü anma serisi

5- Konusu: Ankara Kalesi ve Ankara'dan genel bir görüntü

6- Sanatçısı: Bilinmiyor

7- Türü: Anma serisi

8- Boyutu: 41X26 mm.

9- Basım tekniği: Ofset baskı ile 50'lik tabakalar halinde basılmıştır.

10- Basım yeri: İstanbul'da Alaeddin Kral Matbaası

11- Basım yılı: 20.10.1943

12- Baskı adedi: 100.000

13- Ederi: 13 1/2 kuruş

14- Pulun bugünkü durumu: 1316, 31.12.1950 tarihinde tedavülден kaldırılmıştır.

15- Bulunduğu koleksiyon: Pulhan Türk Pulları Katalogu

16- Mühürlü olup olmadığı: Mühürsüz

17- Anlatım biçimi: Fotoğraf

18- Sahip olduğu renkler: Nefti yeşil

19- Grafıksel Çözümleme: Ankara'nın o dönemdeki fotoğrafının yer aldığı tasarımda, manzara resminin küçültülmesinden kaynaklanan bir karışıklık ortaya çıkmıştır. Hiçbir şeyin algılanamadığı manzaranın üst tarafındaki boşlukta yer alan uçaklarında etkisinin zayıf olduğu görülmektedir. İşlevsel yönden düşünüldüğünde amaca uygun olmayan fotoğraf tekniği ile çözümlenmeye çalışılan pul tasarımının iyi olmadığı söylenebilir.

Üst boşlukta açık zemin üzerinde pozitif olarak 'Türkiye Postaları' yazısı ortalı blok olarak görülmektedir. Alttaki koyu zemin üzerinde aynı karakterde yazılmış olan 'Cumhuriyetin 20. Yıldönümü Hatırası' yazısı negatif olarak yer almaktadır. Pulun ederi olan '13 1/2 kuruş' yazısının ise sol taraftaki boşluğu değerlendirilmek amacı ile bu alanda düşünüldüğü görülmektedir.

Nefti yeşil ve tonlarının kullanıldığı tasarımın amaca uygun ve etkili olmadığı görülmektedir.

- 1- Katalog no: 14
- 2- Dantel no: 12
- 3- Seri no: 1317
- 4- Serinin adı: Cumhuriyetin 20. yıldönümü anma serisi
- 5- Konusu: İsmet İnönü
- 6- Sanatçısı: Bilinmiyor
- 7- Türü: Anma serisi: Anma serisi
- 8- Boyutu: 26x41 mm.
- 9- Basım tekniği: Ofset baskı ile 50'lik tabakalar halinde
- 10- Basım yeri: İstanbul'da Alaeddin Kral Matbaası
- 11- Basım yılı: 20.10.1943
- 12- Baskı adedi: 100.000

13- Ederi: 27 1/2 kuruş

14- Pulun bugünkü durumu: 1317, 31.12.1950 tarihinde tedavülden kaldırılmıştır.

15- Bulunduğu koleksiyon: Pulhan Türk Pulları Katalogu

16- Mühürlü olup olmadığı: Mühürsüz

17- Anlatım biçimi: Fotoğraf

18- Sahip olduğu renkler: Koyu Kahverengi

19- **Grafiksel çözümleme:** Kurtuluş Savaşı sırasında vatan ve millet için çalışan, mücadele eden, her zaman Atatürk'ün yanında yer alan İsmet İnönü'nün profilden bir büstü görülmektedir. İnönü cephede askeri, Ankara'da ise siyasi alandaki başarıları ile her zaman ön plana çıkmıştır. Smokinli olarak görülen İnönü'nün büyük bir olasılıkla Cumhurbaşkanı olduğu dönemindeki bir portresi olabilir. Bu da onun devlet adamı olma özelliğini ön plana çıkartmıştır. Ülke büyükleri ve Devlet adamlarının manen hatırlanması ve yaşatılması amacı ile pul tasarımlarında bu tür konuların sıkça işlendiğini görmekteyiz.

Bu tasarımda 'Türkiye Postaları' yazısı üst boşluğu tamamen dolduracak şekilde yer almaktadır. Yazının açık bir zemin üzerinde koyu düşünülmesi yazının etkileyiciliğini sağlamıştır. '27 1/2 kuruş' yazısı koyu bir zemin üzerinde negatif düşünülmüştür, alt ve üst yazıların oluşturduğu simetrik yapıyı bozan, tasarıma ritim katan olumlu bir etki sağlamıştır. 'Cumhuriyetin 20.yıldönümü Hatırası' her ne kadar iki satır halinde düşünülmüşse de puntosunun küçük olması yazının zayıf kalmasına neden olmuştur. Yazı biçim ilişkisinin oldukça iyi olduğu, üstte ve altta yer alan yazılar ile asimetrik kuran 'eder' yazısına yer verilerek tasarım sıradanlıktan kurtarılmıştır.

Tasarım, kahverengi, siyah ve beyaz ile düşünülmüştür.

5.4. Cumhuriyetin 25. Yıldönümü Anma Pulu

1- Katalog no: 15

2- Dantel no: 11 1/2

3- Seri no: 1380

4- Serinin adı: Cumhuriyetin 25. yıldönümü anma serisi

5- Konusu: Atatürk'ün heykeli

6- Sanatçısı: Bilinmiyor

7- Türü: Anma serisi

8- Boyutu: 26x41 mm.

9- Basım tekniği: Bilinmiyor

10- Basım yeri: İsviçre'de (Courveisier) Matbaası

11- Basım yılı: 29.10.1948

12- Baskı adedi: 300.000

13- Ederi: 20 kuruş

14- Pulun bugünkü durumu: 1380 31.12.1950 tarihinde tedavülden kaldırılmıştır.

15- Bulunduğu koleksiyon: Pulhan Türk Pulları Katalogu

16- Mühürlü olup olmadığı: Mühürsüz

17- Anlatım biçimi: Fotoğraf

18- Sahip olduğu renkler: Mavi-Beyaz

19- Grafiksel çözümleme: Mavi ve tonal değerlerinin yer aldığı pul tasarımının ön planında Atatürk'ün Ulus'taki heykeline yer verilmiş olup, arka planda ise Ankara kalesi ve Türk bayrağı görülmektedir. Fonda görülen Ankara kalesi ile savunma amacı duyumsatılırken bayrak ise bağımsızlığı ve ulusal egemenliği temsil etmektedir.

Gökyüzünde ise ülke semalarında yükselen güneş gibi negatif bir daire içinde T.C. 25. yazıları görülmektedir. Fonda kullanılan görüntünün, geniş bir mekanın fotoğrafının küçültülerek kullanılması resimsel düşünülmesi tasarımda birçok etkiyi azaltmıştır. Yazının, yine açık renk düşünülmesi, etkisini zayıflatmıştır. Güneş ve etrafındaki ışıklar parlayan bir güneş etkisi yaratmaktadır. Güneş yeni bir gün ve yeni doğan bir ülke, geleceğe ümitle sevgiyle coşkuyla bakan bir ülke hissini tattırmaktadır. Fakat zeminin açık olması ve güneşin negatif düşünülmesi etkiyi zayıflatmıştır. Tasarımda etkiyi zayıflatanlardan bir diğeri ise, teknik üslup birliğinin sağlanamaması, yani grafik anlatım öğeleri ile (güneş) ile fotoğraf anlatım tekniğinin bir arada kullanılmasıdır.

Tasarımın alt tarafında yer alan ‘Türkiye Postaları’ yazısı mavi zemin üzerinde negatif düşünülmesi yazının etkisini ve okunurluğunu arttırmıştır. Sağ tarafta ise ‘20 kuruş’ yazısı üstten aşağıya doğru olan etkisi ile çaprazındaki negatif güneş ile bir tasarım bütünlüğü oluşturulmaya çalışılmıştır. Yazının daha çok alt tarafta yer aldığı görülmektedir. Yukarıdan aşağıya doğru harflerin yazım kuralının ender olarak tersine kullanılması hatalı olmakla beraber bu tasarıma olumlu bir etki katmıştır.

Dikey bir şekilde düşünülen tasarımda bir zafer coşkusu verilmek istenircesine mavinin hakimliği göze çarpmaktadır.

5.5. Cumhuriyetin 30. Yıldönümü Anma Pulu

1- Katalog no: 16

2- Dantel no: 14

3- Seri no: 1550

4- Serinin adı: Cumhuriyetin 30. yıldönümü anma serisi

5- Konusu: Biçerdöver makinesi

6- Sanatçısı: Bilinmiyor

7- Türü: Anma serisi

8- Boyutu: 41x26 mm.

9- Basım tekniği: Ofset baskı ile 50’lik tabakalar halinde basılmıştır.

10- Basım yeri: Avusturya Devlet Matbaası

11- Basım yılı: 29.10.1953

12- Baskı adedi: 100.000

13- Ederi: 10 kuruş

14- Pulun bugünkü durumu: 1550, 28.02.1959 tarihinde tedavülden kaldırılmıştır.

15- Bulunduğu koleksiyon: Pulhan Türk Pulları Katalogu

16- Mühürlü olup olmadığı: Mühürsüz

17- Anlatım biçimi: Fotoğraf

18- Sahip olduğu renkler: Zeytuni sarı

19- Grafikselsel çözümleme: Tasarımda ön plana çıkartılan Biçerdöver makinesinin konu olarak alındığı bu pul tasarımının da tarıma verilmesi gereken önem ortaya çıkmaktadır.

Bu pul tasarımında resim yüzeyi ile yazı için ayrılan alanın birbirinden ayrı düşünüldüğü görülmektedir. ‘Cumhuriyetin 30. yıl Dönümü’ ile ‘10 kuruş’ yazısının ise yanlarda simet-

rik olarak düşünülmesi ilk bakışta bir denge unsurunu ortaya çıkartmakta ise de eşitlikler dengesinin her zaman için iyi olmadığını söylemek yerinde olur. Ayrıca yazının gözün okuma yönünün tersine yerleştirildiği görülmektedir. Egyptian ve Grotesk yazı karakterlerine yakın karakterler kullanılmıştır.

Tasarımdaki tek renklilik tasarımdaki etkiyi vurgulayarak resim yüzeyindeki biçerdöver makinesinin ön plana çıkartıldığı görülmektedir. Bu nedenle herhangi bir tasarımın ya da fotoğrafın küçültülmesi değil pula özgü tasarımlar yapılırsa bu tür anlam kayıplarına uğramadan amaç gerçekleştirilecektir.

1- Katalog no: 17

2- Dantel no: 14

3- Seri no: 1551

4- Serinin adı: Cumhuriyetin 30. yıldönümü anma serisi

5- Konusu: Berdan Barajı

6- Sanatçısı: Bilinmiyor

7- Türü: Anma serisi

8- Boyutu: 41x26 mm.

9- Basım tekniği: Ofset baskı ile 50'lik tabakalar halinde basılmıştır.

10- Basım yeri: Avusturya Devlet Matbaası

11- Basım yılı: 29.10.1953

12- Baskı adedi: 140.000

13- Ederi: 15 kuruş

14- Pulun bugünkü durumu: 1551, 28.02.1959 tarihinde tedavülden kaldırılmıştır.

15- Bulunduğu koleksiyon: Pulhan Türk Pulları Katalogu

16- Mühürlü olup olmadığı: Mühürsüz

17- Anlatım biçimi: Fotoğraf

18- Sahip olduğu renkler: Gri-Siyah-Beyaz

19- Grafıksel çözümleme: Su tarih boyunca kutsal sayılmış, canlı yaşamın en önemli unsuru haline gelmiştir. İnsanoğlu yerleşim alanlarını sürekli su kaynakları etrafında seçmiştir. Suyun bol olduğu bölgelerde tarımın da daha verimli yapıldığını söylemek yerinde olur. Asırlardır üzerlerine savaşılan hala da devam eden su, bir ülkenin önemli kaynaklarından birini oluşturur. Tasarımda konu olarak barajın ele alındığını görmekteyiz. Barajlar suyun farklı alanlarda ya da gerektiği kadar kullanımını sağlamak için yapılır. Bölgedeki tarım alanlarının sulanmasını sağladığı gibi elektrik enerjisi üretiminin sağlanması amacıyla da yapılır. Ayrıca bulunduğu bölgenin iklimini etkileyerek daha yumuşak ve ılıman bir iklim oluşturur. Bu tasarımda barajın kullanılması Türkiye'nin su kaynaklarını kullanarak, sulu

tarım yapılması ve elektrik enerjisi üreterek ülke ekonomisine katkıda bulunulması gelişmişlik ve yaşam unsurunun ispatı olarak kullanılmıştır.

Bu tasarımda da yine resim yüzeyinin yazıdan ayrı düşünüldüğü görülmektedir. Yazı için düşünülen yer resim yüzeyi dışındaki koyu zemindir. Koyu zemin üzerinde yazı negatif olarak ve sağdan sola doğru düşünülmüştür. Alt tarafta 'Türkiye Cumhuriyeti Postaları' yazısı için ayrıca koyu zemin dikey yüksekliği biraz daha arttırılsaydı yazının etkileyiciliği bir arttırılmış olacaktır. 'Cumhuriyetin 30. Yıl Dönümü' ve '15 kuruş' yazılarının okunurluğu ve etkisi nispeten daha iyi olduğunu söylemek yerinde olur. Resim yüzeyindeki siyah beyaz dengesi düşünüldüğünde beyaz ve grinin ağırlığı daha çok göze çarpmaktadır.

1- Katalog no: 18

2- Dantel no: 14

3- Seri no: 1552

4- Serinin adı: Cumhuriyetin 30. yıldönümü anma serisi

5- Konusu: Geçit resminde sancak

6- Sanatçısı: Bilinmiyor

7- Türü: Anma serisi

8- Boyutu: 41x26 mm.

9- Basım tekniği: Ofset baskı ile 50'lik tabakalar halinde basılmıştır.

10- Basım yeri: Avusturya Devlet Matbaası

11- Basım yılı: 29.10.1953

12- Baskı adedi: 100.000

13- Ederi: 20 kuruş

14- Pulun bugünkü durumu: 1552, 28.02.1959 tarihinde tedavülden kaldırılmıştır.

15- Bulunduğu koleksiyon: Pulhan Türk Pulları Katalogu

16- Mühürlü olup olmadığı: Mühürsüz

17- Anlatım biçimi: Fotoğraf

18- Sahip olduğu renkler: Kırmızı

19- Grafiksel çözümleme: Serideki yazıların tamamında aynı punto, aynı resim yüzeyi ve aynı karakter kullanıldığından, seride tekrar oluşmuştur. Konu olarak askeri geçit töreni işlenmiştir. Askerlerin ve bayrağın ön plana çıkartıldığı pul tasarımında figürler küçük olduğundan tasarım anlam kayıplarına uğramıştır. Bunun nedeni fotoğrafın küçültülmüş olmasıdır. Ön planda üç unsur görülmektedir. İki asker ve Türk bayrağının oluşturduğu kompozisyonun geri planında ise bir tabur yer almaktadır. Taburun geri planında ve küçük kalması lekesele bir yapıya dönüşmüş dolayısıyla da tasarım anlam kayıplarına uğramıştır.

Serideki diğer pul tasarımları ile aynı yatay dikey hareket verilmeye çalışılmıştır. Bu tasarımda yazının fotoğrafın dışındaki alanda kullanıldığı görülmektedir. ‘Cumhuriyetin 30. Yıldönümü’ ile ön planda iki asker ve bayrağın dikey iki blok oluşturduğu görülmektedir. Bu da tasarım yüzeyinde bir hareketliliğe yol açmıştır bu da tasarım yüzeyinde bir aktivite ve dinamizmi beraberinde doğurmuştur.

Serideki pulların genelinde pula özgü tasarımlar olmadığı görülmektedir. Arka planda askerlerin oluşturduğu yatay koyu kırmızı lekenin ne olduğu seçilememektedir. Tasarımdaki perspektif dikkat çekicidir. Ufuk çizgisinin tasarım yüzeyinin alt tarafında yer alması görsel açıdan rahatsızlıklar doğurmaktadır.

Kırmızı renk ile basılan bu fotoğrafta kırmızının tonal değerlerini açıktan koyusuna kadar görmek mümkündür.

1- Katalog no: 19

2- Dantel no: 14

3- Seri no: 1553

4- Serinin adı: Cumhuriyetin 30. yıldönümü anma serisi

5- Konusu: Motorlu tren

6- Sanatçısı: Bilinmiyor

7- Türü: Anma serisi

8- Boyutu: 41x26 mm.

9- Basım tekniği: Ofset baskı ile 50’lik tabakalar halinde basılmıştır.

10- Basım yeri: Avusturya Devlet Matbaası

11- Basım yılı: 29.10.1953

12- Baskı adedi: 80.000

13- Ederi: 30 kuruş

14- Pulun bugünkü durumu: 1553, 28.02.1959 tarihinde tedavülden kaldırılmıştır.

15- Bulunduğu koleksiyon: Pulhan Türk Pulları Katalogu

16- Mühürlü olup olmadığı: Mühürsüz

17- Anlatım biçimi: Fotoğraf

18- Sahip olduğu renkler: Haki

19- Grafıksel çözümleme: Yine fotoğraf tekniği kullanılan pul tasarımının sağ tarafından sola doğru genişleyerek ön plana çıkan bir perspektif içerisinde dönemin motorlu treni görüntüleştirilmiştir. Burada perspektifin ustaca, başarılı ve yerinde kullanıldığını söyleyebiliriz. Ülkede ulaşımın sağlanması için Cumhuriyetin ilk yıllarında belli bölgelerde demiryolu yapımına ağırlık verilmesi konu alınmış, böylece kısa bir süre içerisinde ülke demiryolu ağıyla örülmüştür.

Teknolojinin ve ulaşımın öneminin vurgulanmaya çalışıldığı pul tasarımının sağ ve sol tarafında haki rengi içerisindeki yazıların çıkışı fotoğrafla bir bütünlük sağlayarak tasarımın yazı biçim ilişkisi içerisinde bütünlüğü vurgulanmaktadır. Cumhuriyetin 30.yıldönümü anma serisini diğer serilerden farklı kılan resim yüzeyi ile yazı yüzeyinin birbirinden ayrılmış olmasıdır.

Haki rengi içerisindeki negatif yazı ile resim yüzeyi içindeki perspektifte bir aydınlığa, refaha ve rahata kavuşturma olarak değerlendirilebilir.

1- Katalog no: 20

2- Dantel no: 14

3- Seri no: 1554

4- Serinin adı: Cumhuriyetin 30. yıldönümü anma serisi

5- Konusu: Yeşilköy Havaalanı ve terminal binası

6- Sanatçısı: Bilinmiyor

7- Türü: Anma serisi

8- Boyutu: 41x26 mm.

9- Basım tekniği: Ofset baskı ile 50'lik tabakalar halinde basılmıştır.

10- Basım yeri: Avusturya Devlet Matbaası

11- Basım yılı: 29.10.1953

12- Baskı adedi: 100.000

13- Ederi: 35 kuruş

14- Pulun bugünkü durumu: 1554, 28.02.1959 tarihinde tedavülden kaldırılmıştır.

15- Bulunduğu koleksiyon: Pulhan Türk Pulları Katalogu

16- Mühürlü olup olmadığı: Mühürsüz

17- Anlatım biçimi: Fotoğraf

18- Sahip olduğu renkler: Mavi

19- Grafiksel çözümleme: Yeşilköy terminal binasının konu olarak alındığı pul tasarımında amaç diğer tasarımlarda olduğu gibi Türkiye'nin her alandaki kalkınması, gelişmesi ve bunun Türk Ulusu ve dünya kamuoyuna tanıtımı amaçları işlenmiştir. Atatürk'ün hava savunması ve taşımacılığına verdiği önemi 'İstikbal Göklerdedir' özdeyişi ile hatırlayabiliriz. Bu nedenle havaalanları ve terminal binası yapımına ağırlık verilmiştir. Resim yüzeyini yatay olarak ikiye bölen terminal binası tanınmayacak kadar küçültülmüştür. Terminal binasının alt ve üst taraflarında yer alan boşluklar rahatsız edecek kadar fazla bırakılmış, anlatılmak istenen yada vurgulanmak istenen tasarım yüzeyinde belirginleştirilmemiş, vurgu-

lama yapılmamıştır. Üst boşlukta yer alan uçak fotoğrafta bir hareketlilik meydana getirmiş ise de tasarımın genelinde durağan bir yapı söz konusudur. Bu pulu serideki diğer pullardan ayıran özellik ise tasarım yüzeyinin sol üst tarafında yer alan tanımlayıcı yazıdır.

Tasarımdaki yazı biçim ilişkisi, yazıların yerleri, yazı karakterleri serideki diğer pul tasarımlarından farklı düşünülmemiştir.

1- Katalog no: 21

2- Dantel no: 14

3- Seri no: 1555

4- Serinin adı: Cumhuriyetin 30. yıldönümü anma serisi

5- Konusu: Atatürk'ün portresi

6- Sanatçısı: Bilinmiyor

7- Türü: Anma serisi

8- Boyutu: 26x41 mm.

9- Basım tekniği: Ofset baskı

10- Basım yeri: Avusturya Devlet Matbaası

11- Basım yılı: 29.10.1953

12- Baskı adedi: 80.000

13- Ederi: 55 kuruş

14- Pulun bugünkü durumu: 1555, 28.02.1959 tarihinde tedavülden kaldırılmıştır.

15- Bulunduğu koleksiyon: Pulhan Türk Pulları Katalogu

16- Mühürlü olup olmadığı: Mühürsüz

17- Anlatım biçimi: Fotoğraf

18- Sahip olduğu renkler: Mor

19- Grafiksel çözümleme: Seride, kağıdın dikey olarak kullanıldığı tek pul tasarımında, Atatürk'ün cepheden bir portresi yer almaktadır. Atatürk'ün yaşatılması, Türk Ulusunun kendi genç kuşağına ve dünya gençliğine, tanıtılması puldaki tasarımla amaçlanmıştır.

'Cumhuriyetin 30.yıldönümü' yazısı resim yüzeyinden ayrı düşünülmüş ve üst tarafa yerleştirilmiştir. Yazı tek satıra küçük punto ile yerleştirildiğinden anlam kayıplarına uğramış, okunamama sorunu ortaya çıkartmıştır. '35 kuruş' yazısının simetriyi bozması veya yazıda hareketi oluşturmak amacı ile sınırlandırılmış olan resim yüzeyinde düşünüldüğü görülmektedir. Serideki tek değişikliğin bu olduğunu söyleyebiliriz. Alt tarafta yer alan ve yine resim yüzeyinin dışında düşünülen 'Türkiye Cumhuriyeti Postaları' yazısına ise geniş bir alan bırakıldığı ve puntosunun iyi ayarlandığını söyleyebiliriz.

Atatürk'ün oturur vaziyetindeki bu portresinin tek renk, mor, ve tonlarının kullanıldığı görülmektedir. Morun tasarıma gizemli bir hava verdiği görülmektedir. Ulaşılmazlık yücelik temalarını da beraberinde taşımıştır.

5.6. Cumhuriyetin 35. Yıldönümü Anma Pulu

1- Katalog no: 22

2- Dantel no: 10 1/2

3- Seri no: 1792

4- Serinin adı: Cumhuriyetin 35. yıldönümü anma serisi

5- Konusu: Karayolları inşaatı

6- Sanatçısı: Bilinmiyor

7- Türü: Anma serisi

8- Boyutu: 41x26 mm.

9- Basım tekniği: Ofset baskı ile 50'lik tabakalar halinde basılmıştır.

10- Basım yeri: İstanbul Güzel Sanatlar Matbaası

11- Basım yılı: 29.10.1958

12- Baskı adedi: 3.000

13- Ederi: 15+5 kuruş

14- Pulun bugünkü durumu: 1792, 28.02.1959 tarihinde tedavülden kaldırılmıştır.

15- Bulunduğu koleksiyon: Pulhan Türk Pulları Katalogu

16- Mühürlü olup olmadığı: Mühürsüz

17- Anlatım biçimi: Grafik anlatım

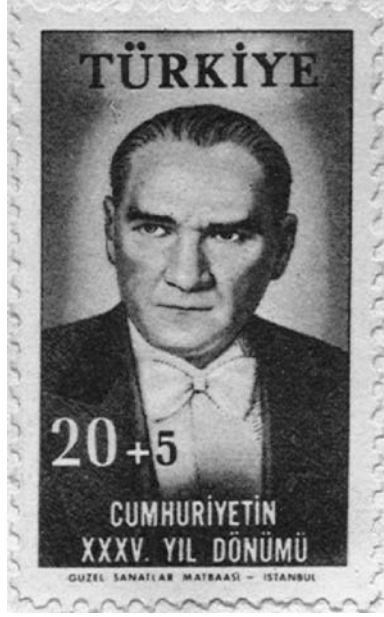
18- Sahip olduğu renkler: Turuncu

19- Grafikselsel çözümleme: Cumhuriyetin 35.yıldönümü anma serisi için bastırılan pul tasarımında karayolları inşaatından bir kesit konu olarak işlendiği görülmektedir. Grafik anlatım ile anlatılmaya çalışılan tasarıma konu olan, iş makinesi tasarım yüzeyinde yer almaktadır. Bu durum tasarımda birçok kayıplara neden olmuştur. Tasarımdaki iş makinesinin üçgen bir kompozisyonla tasarım yüzeyinde hafif sola yanaşık olarak tasarlandığı görülmektedir.

Bu pulda dikkati çeken noktalardan biri de 'kuruş' ve 'posta' sözcüklerine yer verilmeyişidir. Üst taraftaki boşluk değerlendirilerek sol tarafa '15+5' ve sağ tarafa 'Türkiye' sözcüklerine yer verilmiştir. Yazıların okunurluğunun ve karakter seçimlerinin iyi yapıldığını söyleyebiliriz. Yazı küçültülmüş olduğu halde yazıların fazlaca anlam kayıplarına uğramadıklarını bunun nedeninin ise pula özgü tasarım ve yazı biçim ilişkisinin iyi kurulmuş olmasıdır. Fakat 'Cumhuriyet-

tin 35.yıldönümü' cümlesi için aynı şeyleri söylemek mümkün değildir. Turuncu içerisinde yazının negatif düşünülmesi zaten zayıf bir etkisi olan turuncu içerisinde beyaz düşünülen yazının yok olmasına ve yazının etkileyiciliğinin azalmasına olmasına neden olmuştur.

Teknolojinin gerekliliği ve faydalarının konu olarak ele alındığı tasarımda turuncunun kullanılması tasarıma sıcak bir etki kazandırmıştır.

1- Katalog no: 23

2- Dantel no: 10 1/2

3- Seri no: 1793

4- Serinin adı: Cumhuriyetin 35. yıldönümü anma serisi

5- Konusu: Atatürk portresi

6- Sanatçısı: Bilinmiyor

7- Türü: Anma serisi

8- Boyutu: 26x41 mm.

9- Basım tekniği: Ofset baskı

10- Basım yeri: İstanbul Güzel Sanatlar Matbaası

11- Basım yılı: 29.10.1958

12- Baskı adedi: 3.000.000

13- Ederi: 20+5 kuruş

14- Pulun bugünkü durumu: 1793, 28.02.1959 tarihinde tedavülden kaldırılmıştır.

15- Bulunduğu koleksiyon: Pulhan Türk Pulları Katalogu

16- Mühürlü olup olmadığı: Mühürsüz

17- Anlatım biçimi: Grafikselsel anlatım

18- Sahip olduğu renkler: Sepya

19- Grafikselsel çözümleme: Türkiye Cumhuriyetinin kurtarıcısı ulu önder Atatürk'ün cepheden portresinin konu olarak işlendiği pulda tasarımın başarılı olduğunu söylemek mümkün değil. Grafik anlatım öğeleri ile görselleştirilmeye çalışılan Atatürk'ün portresinin başarısızca sonuçlandığı görülmektedir. Portrenin arka tarafından ışıklandırılmışsa da sonuç başarısızdır.

Üst tarafta yer alan ve ortalanan yazılan 'Türkiye' sözcüğü etkili bir biçimde görülmektedir. Alt tarafta 'Cumhuriyetin 35. yıl dönümü' cümlesi yine ona blok olarak düşünülmüştür. Düz hatlı düşünülen yazının dik ve dar olması etkiyi azaltmış fakat diğerlerine oranla daha etkili bir karakter seçilmiştir. Bu cümlemin biraz üst tarafında sola yanaşık '20+5' rakamları görülmektedir. '20' koyu bir zemin üzerinde negatif, '5' ise pozitif olarak açık bir zemin üzerinde düşünülmüştür. Simetrik yapıyı bozması bakımından olumlu bir yaklaşım olarak değerlendirilebiliriz.

1- Katalog no: 24

2- Dantel no: 10 1/2

3- Seri no: 1794

4- Serinin adı: Cumhuriyetin 35. yıldönümü anma serisi

5- Konusu: Tank ve uçakları göstermektedir.

6- Sanatçısı: Bilinmiyor

7- Türü: Anma serisi

8- Boyutu: 41x26 mm.

9- Basım tekniği: Ofset baskı ile 50'lik tabakalar halinde basılmıştır.

10- Basım yeri: İstanbul Güzel Sanatlar Matbaası

11- Basım yılı: 29.10.1958

12- Baskı adedi: 3.000.000

13- Ederi: 25+5 kuruş

14- Pulun bugünkü durumu: 1794, 28.02.1959 tarihinde tedavülden kaldırılmıştır.

15- Bulunduğu koleksiyon: Pulhan Türk Pulları Katalogu

16- Mühürlü olup olmadığı: Mühürsüz

17- Anlatım biçimi: Grafiksel anlatım

18- Sahip olduğu renkler: Yeşil

19- Grafiksel çözümleme: Yeşil renk ile düşünülen pul tasarımının sağ tarafında tank resminin ön plana çıkarıldığı geri planda ise tankların oluşturduğu bir kompozisyon ile gökyüzündeki uçakların oluşturduğu bir tasarım görülmektedir. Daima kendisini yenileyen bir yapıya sahip olan Türk Ordusu, Türk devletinin en güçlü teminatı olarak, Türkiye'nin gelişip yücelmesinde öncülük etmektedir. Böylece Türkiye Cumhuriyetinin ordusunun ön plana çıkarıldığı bir tasarım görülmektedir. Türkiye Cumhuriyetinin dünya ülkelerine, askeri alanda, yeterli bir savunma gücüne sahip olduğu ispatlamak istenircesine ordusu ön plana çıkartılmıştır. Bu tasarımda geleceğine güvenle bakan ulusunu savunabilen ordu gücü ön plana çıkartılmıştır.

Tasarımda yazı için üst tarafta beyaz boşluktan faydalanıldığı görülmektedir. Sağ tarafta yer alan 'Türkiye' yazısının okunurluğu ve tank ile kurulan ilişkisi, bloklaşması bütünlük sağlanmıştır. Yoğunluğun daha çok sağ tarafta olduğu görülmektedir. Sol tarafta ise beyaz boşlukta '20+5' sayılarının yer aldığı bunun ise alt taraftaki tanklarla bütünlük oluşturulmaya çalışıldığı görülmektedir. Alt taraftaki zemini oluşturan yeşil rengin içinde ise 'Cumhuriyetin 35. yıl dönümü' yazısı negatif olarak yer almaktadır. Zemin koyu olduğundan serideki en etkili olarak bu cümlelerin bu tasarımda ortaya çıktığı görülmektedir.

Huzur ve güven duygusu ile özdeşleştirilen yeşil renk insanlara psikolojik bir rahatlama vermektedir. Bu nedenle renk seçimi olumludur diyebiliriz.

5.7. Cumhuriyetin 40. Yıldönümü Anma Pulu

1- Katalog no: 25

2- Dantel no: 13 1/2

3- Seri no: 2072

4- Serinin adı: Cumhuriyetin 40. yıldönümü anma serisi

5- Konusu: Atatürk (1880-1938) ve ilk T.B.M.M. binası

6- Sanatçısı: Bilinmiyor

7- Türü: Anma serisi

8- Boyutu: 41x25 mm.

9- Basım tekniği: Tifdruk baskı ile 100 pulluk tabakalar halinde basılmıştır.

10- Basım yeri: İstanbul, Tifdruk Matbaacılık AŞ Matbaası

11- Basım yılı: 29.10.1963

12- Baskı adedi: 400.000

13- Ederi: 30 kuruş

14- Pulun bugünkü durumu: 2072 devamlı tedavülde kalacaktır.

15- Bulunduğu koleksiyon: Pulhan Türk Pulları Katalogu

16- Mühürlü olup olmadığı: Mühürsüz

17- Anlatım biçimi: İllüstrasyon

18- Sahip olduğu renkler: Çok renkli

19- Grafiksel çözümleme: Sol tarafta Atatürk'ün hafif profilden bir portresinin, sağ tarafta ise eski meclis binasının yer aldığı bir tasarımıdır. Osmanlı meclisinden kaçan milletvekilleri ile yeni seçilen milletvekillerinin birleşmeleri ile olağanüstü yetkilerle donatılan bir meclis 23 Nisan 1920 tarihinde Ankara'da toplanmıştır. İlk toplantıda meclis T.B.M.M. adını aldı. Meclis başkanlığına da Mustafa Kemal seçilerek çalışmalara başlanmıştır. Tasarım yüzeyinin sağ tarafında ilk meclis binası yer almaktadır. Atatürk'ün gökyüzüne bakar durumdaki portresi ile güçlü umutlu ve özgür halkın temsilcileri olan millet vekillerinin eski meclis binası ile de, varlığını sürdüren Türkiye ve ulusu, ulusal egemenlik, temalarının işlendiğini görüyoruz. Atatürk ve eski Meclis binasının konu olarak ele alındığı tasarımda, eskinin yaşatılması ve geleceğe umutla, güvenle bakan gençlerin yetiştirilmesi açısından önemli olduğunu söyleyebiliriz.

Yazı ile biçimin birbirinden ayrı bölümlerde düşünüldüğü görülmektedir. Resim yüzeyinin sağ üst tarafında '30 kuruş' yazısına sarı zemin üzerinde siyah olarak yer verilmiş, yazının etkili bir biçimde ortaya çıkması sağlanmıştır. Aynı zamanda sol taraftaki siyahın sağa taşınmasını sağlamıştır. Fakat aynı şeyleri diğer yazı metinleri için söylemek mümkün değildir. 'Cumhuriyetin 40. Yılı' ve 'Türkiye Cumhuriyeti Postaları' yazılarının koyu bir zemin üzerinde yine koyu renk ile düşünülmesi yazıların kirlenip çamurlaşmasına ve etkisinin zayıflamasına neden olmuştur.

Tasarım yüzeyinde fonda sarının kullanılması daha çok sıcaklık, güven ve rahatlık vermektedir. Meclis binasında ise eskiyi hatırlatması amacı ile kahverengi rengin kullanıldığı görülmektedir.

1- Katalog no: 26

2- Dantel no: 13 1/2

3- Seri no: 2073

4- Serinin adı: Cumhuriyetin 40. yıldönümü anma serisi

5- Konusu: Atatürk ve Türk Bayrağı

6- Sanatçısı: Bilinmiyor

7- Türü: Anma serisi

8- Boyutu: 41x25 mm.

9- Basım tekniği: Tifdruk baskı ile 100 pulluk tabakalar halinde basılmıştır.

10- Basım yeri: İstanbul, Tifdruk Matbaacılık AŞ Matbaası

11- Basım yılı: 29.10.1963

12- Baskı adedi: 400.000

13- Ederi: 50 kuruş

14- Pulun bugünkü durumu: 2073 devamlı tedavülde kalacaktır.

15- Bulunduğu koleksiyon: Pulhan Türk Pulları Katalogu

16- Mühürlü olup olmadığı: Mühürsüz

17- Anlatım biçimi: İllüstrasyon

18- Sahip olduğu renkler: Çok renkli

19- Grafikselsel çözümleme: Yine Atatürk'ün yarı profilden portresinin yer aldığı pul tasarımında ikinci bir unsur olarak bağımsızlığın sembolü Türk bayrağı görülmektedir. Bayrak unsuru ile bağımsızlık teması işlenmiştir. Atatürk'ün geleceğe umutla bakan bu portresi ile bağımsız ulus olma niteliklerinden en önemlisi olan bir bayrağa sahip olma temasının işlendiği söylenebilir. Geçmiş ve gelecek arasında bir bağlantı kurularak, Atatürk ilke ve devrimleri doğrultusunda özgür çağdaş bir devlet imajı yaratılmıştır.

Yazı serideki diğer pullarda olduğu gibi burada da resim yüzeyine bitişik ama resim yüzeyinin dışında düşünülmüştür. Koyu zemin üzerine, koyu yazının bu tasarımda da okunamama sorununu ortaya çıkardığı görülmektedir.

Sarı, kırmızı, siyah, beyaz ve grinin oluşturduğu pul tasarımında bayrağın ve Atatürk'ün vurgulanarak etkili bir biçimde ortaya çıkarıldığı görülmektedir.

1- Katalog no: 27

2- Dantel no: 13 1/2

3- Seri no: 2074

4- Serinin adı: Cumhuriyetin 40. yıldönümü anma serisi

5- Konusu: Atatürk ve yeni Meclis Binası

6- Sanatçısı: Bilinmiyor

7- Türü: Anma serisi

8- Boyutu: 41x25 mm.

9- Basım tekniği: Tifdruk, 100 pulluk tabakalar halinde basılmıştır.

10- Basım yeri: İstanbul, Tifdruk Matbaacılık AŞ.

11- Basım yılı: 29.10.1963

12- Baskı adedi: 400.000

13- Ederi: 60 kuruş

14- Pulun bugünkü durumu: 2074 devamlı olarak tedavülde kalacaktır.

15- Bulunduğu koleksiyon: Pulhan Türk Pulları Katalogu

16- Mühürlü olup olmadığı: Mühürsüz

17- Anlatım biçimi: İllüstrasyon

18- Sahip olduğu renkler: Çok renkli

19- Grafikselsel çözümleme: Yazı, kompozisyon ve yazı biçim, ilişkileri açısından, tasarım, ele alındığında serideki diğer pullardan farklı olmadığı görülmektedir. Farklı olan, fondaki yeni meclis binasıdır.

Yeni meclis binası ve Atatürk'ün bulunduğu tasarımda '60 kuruş' yazısı biçim ile homojen bir ilişki kuracak şekilde yerleştirilmiştir. Tek renk ve siyah kullanılmasına karşın iyi bir tasarım olduğunu söyleyebiliriz. 'Cumhuriyetin 40. Yılı' ve 'Türkiye Cumhuriyeti' yazılarının okuma yönünde olmadıkları için olumsuz katkıları söz konusudur.

Kompozisyonda yazı biçim ilişkisi tasarım dışındakiler hariç iyi kurulmuş, boşluklar iyi değerlendirilmiştir.

5.8. Cumhuriyetin 50. Yıldönümü Anma Pulu

- 1- Katalog no: 28
- 2- Dantel no: 13
- 3- Seri no: 2480
- 4- Serinin adı: Cumhuriyetin Kurtuluşunun 50. Yılı Anma Serisi
- 5- Konusu: 50. Yıl
- 6- Sanatçısı: Prof. Namık Bayık
- 7- Türü: Anma serisi
- 8- Boyutu: 26x36 mm.
- 9- Basım tekniği: Ofset baskı
- 10- Basım yeri: Ankara Ajans Türk Matbaası
- 11- Basım yılı: 29.10.1973
- 12- Baskı adedi: 1000.000
- 13- Ederi: 100 kuruş
- 14- Pulun bugünkü durumu: 2480 devamlı olarak tedavülde kalacaktır.
- 15- Bulunduğu koleksiyon: Pulhan Türk Pulları Katalogu

16- Mühürlü olup olmadığı: Mühürsüz

17- Anlatım biçimi: Grafik anlatım

18- Sahip olduğu renkler: Çok renkli

19- Grafiksel çözümleme: Cumhuriyetin 50. Yılında tasarlanan bu pulda her on yılın temsili olarak iç içe girmiş daire formu ve bu dairelerin oluşturduğu çiçek motifi görülmektedir. Anlam yönünden ele alındığında bu dairelerin Türkiye Cumhuriyetinin sonsuzluğunun temsili, renk yönünden ele alındığında ise hür ve barışçıl oluşunun temsidir. '50.yıl' ise çiçek motifinin alt tarafında çiçeğin tamamlayıcısı, kök ve yaprak, durumundadır. Elli yıllık köklü bir geçmişi olan Türkiye'nin genel anlamdaki anlatımı bu yolla gerçekleştirilmiştir. Koyu bir zemin üzerinde tasarımın düşünülmesi etkiyi arttırmış ve üzerinde negatif düşünülen yazılarında okunurluğunu arttırmıştır. Yazıların farklı puntoda düşünülmesi tasarımda önem sırasının vurgulandığını ve tasarımın genel anlamda çağdaş yaklaşımla tasarlanıp evrensel düşünüldüğünü söyleyebiliriz.

Çiçek motifinde beş direnin kesişme yerlerinin kırmızı renkte olduğu görülmektedir. Bayrak renginin kullanıldığı bu birleşme yerleri bayraktaki yıldız motifini de vermektedir. Kök kısmındaki '50' rakamının mavi ile düşünülmesi ise elli yıllık hürriyetin simgesi olarak kullanılmıştır.

1- Katalog no: 29

2- Dantel no: 13

3- Seri no: 2481

4- Serinin adı: Cumhuriyetin Kurtuluşunun 50. Yılı Anma Serisi

5- Konusu: 50. Yıl

6- Sanatçısı: Prof. Namık Bayık

7- Türü: Anma serisi

8- Boyutu: 26x36 mm.

9- Basım tekniği: Ofset baskı

10- Basım yeri: Ankara, Ajans Türk Matbaası

11- Basım yılı: 29.10.1973

12- Baskı adedi: 400.000

13- Ederi: 250 kuruş

14- Pulun bugünkü durumu: 2481 devamlı olarak tedavülde kalacaktır.

15- Bulunduğu koleksiyon: Pulhan Türk Pulları Katalogu

16- Mühürlü olup olmadığı: Mühürsüz

17- Anlatım biçimi: Grafik anlatım

18- Sahip olduğu renkler: Çok renkli

19- Grafikselsel çözümleme: Serinin diğer pulunda olduğu gibi bunda da ellinci yılın çiçek motifi olarak düşünüldüğü görülmektedir. '50' rakamının sağ üst tarafta yer aldığını, bunun altında ise çiçeğin kök kısmını oluşturan ve T.C. imajını veren bir biçim görülmektedir. Sarı yıldız renkte düşünülen bu biçimin sağ alt tarafında 'Posta' yazısı sol alt tarafında ise '250 kuruş' rakamı görülmektedir. '50' sayısının sol tarafında 'Türkiye Cumhuriyeti' sağ alt tarafında ise 'Yıl' yazısı küçük puntoda yer almaktadır. Alt tarafta yer alan '250' rakamı ile üstte yer alan '50' rakamlarında kırmızının kullanılması, tasarım bütünlüğünü aşağıya taşımak amacı ile kullanıldığını söyleyebiliriz. '50' rakamının yanlardan kesilerek alınması ile estetik endişeden kaynaklanan bir sorun giderilmeye çalışılmıştır. Sonu olmayan, sürekliliği olan Türkiye imajı ve plastik değerler katma endişesi olduğu görülmektedir.

- 1- Katalog no: 30
- 2- Dantel no: 13
- 3- Seri no: 2482
- 4- Serinin adı: Cumhuriyetin 50. Yılı Anma serisi
- 5- Konusu: Tarım
- 6- Sanatçısı: F. Kaplan-S. Kaplan
- 7- Türü: Anma serisi
- 8- Boyutu: 26x36 mm.
- 9- Basım tekniği: Ofset baskı
- 10- Basım yeri: Ankara, Ajans Türk matbaası
- 11- Basım yılı: 29.10.1973
- 12- Baskı adedi: 400.000
- 13- Ederi: 475 kuruş
- 14- Pulun bugünkü durumu: 2482, devamlı olarak tedavülde kalacaktır.

15- Bulunduğu koleksiyon: Pulhan Türk Pulları Katalogu

16- Mühürlü olup olmadığı: Mühürsüz

17- Anlatım biçimi: Grafik anlatım

18- Sahip olduğu renkler: Sarı ve mavi

19- Grafiksel çözümleme: Mavi rengin hakim olduğu pul tasarımında buğday başakları ile oluşturulmuş kompozisyonun ön plana çıkartıldığı ve tema olarak işlendiği görülmektedir. Başakların simetrik düzenlemesinde ortada kalan boş alanda bir çarkın yer aldığı görülmektedir. Orta merkezde yer aldığını söyleyebileceğimiz bu çarkın anlam yönünden kendini yenileyen Türk ulusu ve Türkiye Cumhuriyeti Devletinin gelişmesi temsili olarak yer almaktadır. Bu ilelebetliği buğday başaklarındaki çizgilerin tasarım yüzeyi ile sıfırlanmasından da anlayabiliyoruz. Başaklar bereketliliği ve yaşamı temsil edencesine hürce kullanılmıştır. Tasarım olarak pula özgü ve işlevsel yönden tasarımın iyi olduğunu söyleyebiliriz. Anlatılmak istenenin yalın bir dil ile ifadesi söz konusudur.

Tasarımın üst tarafındaki buğday başakları ile oluşturulan kompozisyon ile uyum içinde yer alan '50' rakamı alttaki boşluğu tamamlayıcı blok olarak düşünülmüştür. Böylece Türkiye'nin elli yıllık devinim süreci ve elli yıldır süregelen yaşamı simgesel olarak konu edilmiştir. Sağ tarafta yukarıdan aşağıya doğru yer alan 'Türkiye Cumhuriyeti' ve alt tarafta soldan sağa devam eden 'Posta', '475 kuruş' yazıları negatif yer almaktadır.

Tasarımda anlam yönünden zenginliği ve bereketi ifade eden sarı başaklar, mavinin zemin üzerinde güneşi ve yaşamı temsil edencesine kullanılmıştır. Kontrast renk uyumu ile oluşturulmuş yazı biçim ilişkisi iyi kurulmuş plastik değerlere sahip başarılı bir çalışmadır.

5.9. Cumhuriyetin 60. Yıldönümü Anma Pulu

1- Katalog no: 31

2- Dantel no: 13

3- Seri no: 3046

4- Serinin adı: Cumhuriyetin Kuruluşunun 60. Yılı Anma Serisi

5- Konusu: Türkiye, Atatürk ve Türk Bayrağı

6- Sanatçısı: Burhan Özak

7- Türü: Anma serisi

8- Boyutu: 36x26 mm.

9- Basım tekniği: Ofset baskı ile 50'lik tabakalar halinde basılmıştır.

10- Basım yeri: Ankara, Ajans Türk matbaası

11- Basım yılı: 29.10.1983

12- Baskı adedi: Bilinmiyor

13- Ederi: 15 lira

14- Pulun bugünkü durumu: 3046, 28.04.1984 günü akşamına kadar satışta kalacak ve postada devamlı geçerli olacaktır.

15- Bulunduğu koleksiyon: Pulko

16- Mühürlü olup olmadığı: Mühürsüz

17- Anlatım biçimi: İllüstrasyon

18- Sahip olduğu renkler: Çok renkli

19- Grafikselsel çözümleme: Ön planda Bayrak ve Türkiye haritasının bütünleştirilmesinden doğan bir illüstrasyon görülmektedir. Kurtuluş mücadelesi sırasında Türk Halkının atalarının kanı ile rengini alan al bayrak ve Türkiye Cumhuriyetinin topraklarının bütünleştirilmesi, her şeyi ile bir bütün olan Türk Ulusunun aynı bayrak altında birlik ve beraberlik içerisinde olduğu, mesajı vurgulanmaya çalışılmıştır. Dalgaları vaziyetteki Türk bayrağı ulusunun özgür ve hür olduğu anlamını da içermektedir. Tasarımın sağ üst tarafında sarı yıldızdan Atatürk'ün profilden bir portresi yer almaktadır. Büst bulunduğu konum itibarıyla bayrak ve Türkiye Cumhuriyeti haritasının bütünleştirildiği yöne bakıyor durumunda düşünülmüştür.

Bayrak ve Türkiye haritasının üst tarafında ve kendisine blok olarak siyah renkte 'Türkiye Cumhuriyeti' yazısı gök simgesi olan mavi zemin üzerine koyu düşünülmesi ve puntosunun iyi ayarlanmış olmasından dolayı yazının etkileyiciliği ve okunurluğu oldukça iyidir. Yazının karakter olarak daha rahat, yuvarlak hatlı ve tırnaklı bir yazı karakteri olduğunu görüyoruz. Sol alt tarafta Atatürk büstüne blok olarak düşünülen 'Posta', '50 kuruş' yazısının

da açık bir zemin üzerinde düşünülmesi okunurluğunu arttırmıştır. Sağ alt tarafta bayrak ve Türkiye Cumhuriyeti haritasının bütünleştiği yüzey üzerindeki '60.yıl' yazısının negatif düşünülmesi ay yıldızla bir uyum sağlaması anlam yönünden de isabetli olmuştur.

5.10. Cumhuriyetin 70. Yıldönümü Anma Pulu

1- Katalog no: 32

2- Dantel no: Bilinmiyor

3- Seri no: Bilinmiyor

4- Serinin adı: Cumhuriyetin Kuruluşunun 70. Yılı Anma Serisi

5- Konusu: Atatürk, defne dalı ve eğitim

6- Sanatçısı: Bilinmiyor

7- Türü: Anma serisi

8- Boyutu: 36X22 mm.

9- Basım tekniği: Ofset baskı

10- Basım yeri: Ankara, Ajans Türk matbaası tarafından basılmıştır.

11- Basım yılı: 29.10.1993

12- Baskı adedi: Bilinmiyor

13- Ederi: 1.000 lira

14- Pulun bugünkü durumu: Bilinmiyor

15- Bulunduğu koleksiyon: Bilinmiyor

16- Mühürlü olup olmadığı: Mühürsüz

17- Anlatım biçimi:Grafik anlatım

18- Sahip olduğu renkler: Çok renkli

19- Grafikselsel çözümleme: Koyu bir zemin üzerinde Atatürk'ün profilden bir sülieti, defne dalı ve meşalenin konu olarak ele alındığını görmekteyiz. Optik merkezde yer alan dairenin içinde toparlanan bu unsurların aynı zamanda bir bütünü de oluşturduğunu söyleyebiliriz. Daire biçimindeki bu sarı leke gün ışığını aynı zamanda aydınlığı temsil edencesine kullanılmıştır. Bu büyük dairenin hemen içinde Atatürk sülieti ve içindeki diğer daire içerisinde ise çağdaşlaşmanın ve gelişmenin temeli olan eğitimin, meşale ile sembolize edildiğini görmekteyiz. Meşaledeki alevlerin kırmızı renkte, altı tane olması ve küçük bir negatif daire içerisinde olması dikkat çekicidir. Atatürk ilkelerinin de altı tane olduğunu düşünürsek arada bir bağlantı kurmak mümkündür. Negatif daire ile ise sonsuz bir aydınlanma temaları işlenmiştir. Meşalenin hemen yanında ise barışı temsil eden yeşil ve beyaz renkte olan defne dalı yer almaktadır. Kullanılan renklerin ise anlam yönünden amaca uygun olduğunu söyleyebiliriz. Meşale, başak ve Atatürk'ün homojen bir bütünlük içerisinde işlendiği görülmektedir.

Tasarımda alt ve üst tarafta meydana gelen boşlukların yazı ile değerlendirildiğini, tasarımın sağ üst köşesinden '100 lira', sol köşesinde ise 'posta' yazısına yer verildiği görülmektedir. Alt tarafta yer alan ve iki satır halinde yazılan 'Cumhuriyetin 70. Yılı' yazısının ise yer aldığını ve karakter seçiminin etkili ve okunur olduğu görülmektedir. Koyu zemin üzerinde yuvarlak hatlı ve puntosunun iyi ayarlandığı, serifli yazıların tasarımın tüm yüzeyindeki etkisinin iyi olduğu görülmektedir.

Kahverengi zemin üzerinde sarı yeşil ve kırmızının kullanıldığı, sembolik anlatımın grafik tasarım açısından amaca uygunluğu teknik ve işlevsel yönden değerlendirildiğinde iyi olduğunu söylemek gerekir.

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

Cumhuriyetin kuruluşundan günümüze kadar kullanılmış olan Cumhuriyet konulu pullar; Cumhuriyet idealinin ve Atatürk ilkelerini tanıtmaya yanı sıra, Türkiye Cumhuriyetinin çağdaşlaşma sürecini yansıtmaya açısından da oldukça önemlidir. Cumhuriyetin 10. Yıldönümü ile başlayan Cumhuriyet konulu pullar teknolojinin gelişmesiyle, sanat eğitimi veren kurumlardan yetişen sanatçılarımızın katkılarıyla, çağdaş uygarlık seviyesinde tasarımlar olarak ortaya çıkmaktadırlar.

1983 ile 1993 yılları arasındaki pul tasarımlarında teknik olarak fotoğraf, illüstrasyon ve grafiksel çözümlemelere yer verildiği görülmektedir. Cumhuriyetin 10., 35., 50. Ve 70. Yıl dönümü anma serisi pul tasarımlarında grafiksel anlatım dili 15., 20., 25., ve 30. Yıldönümü pul tasarımlarında fotoğraf, diğerlerinde ise illüstratif tasarımlara yer verilmiştir. Bunlar arasında özellikle Cumhuriyetin 50.yıl dönümünde tasarlanan pulların grafiksel anlamda daha nitelikli, ciddi ve titiz bir çalışma olduğu, 60.yıl dönümünde tasarlanan illüstratif çalışmanın da aynı nitelikte olduğunu söyleyebiliriz.

Fotoğrafın kullanıldığı pul tasarımlarında birçok teknik, estetik ve işlevsel sorunların olduğu görülmektedir. Nedeni ise, pul için pula özgü tasarımların değil fotoğrafın küçültülerek kullanılması ve tek renk düşünülmesi teknik, estetik ve işlevsel yönden pul tasarımını anlam kayıplarına uğratmıştır. Fotoğraf tekniği ile oluşturulan tasarımların konularının daha çok somut olmasından dolayı tasarımların sınırlandırılmış olması sorun halini almıştır.

Rengin fizyolojik ve psikolojik etkileri gözardı edilerek tasarımlarda kullanılması albeniyi azaltmıştır. Ayrıca Cumhuriyetin 10., 15., 20., 25., 30., ve 35. Yıldönümlerinde tasarlanan anma serilerinde tek rengin kullanılması buna örnek gösterilebilir. Tasarım yüzeyinde çok renklilik olsaydı tasarımın görselliği ve etkileyiciliği artırılabilirdi. Tek rengin kullanılması konunun etkileyiciliğini ve çarpıcılığını azaltmıştır.

Pulların genelinde tek bir konunun işlenmiş olduğunu görüyoruz. Oysa simgesel ve sembolik anlatımlarda tasarımcı amaca uygun davrandığı takdirde birçok konuyu aynı elementlerle tasarım yüzeyinde daha evrensel bir dil yakalayarak gerçekleştirilebilir. Böylece daha estetik ve zengin bir tasarım gerçekleştirilebilir.

Pul tasarımlarının genelinde mesajın optik merkezde toparlanmaya çalışıldığı, bunların bir kısmında açık, bir kısmında ise kapalı kompozisyonun kullanıldığı görülmektedir.

Cumhuriyet konulu anma serisi pul tasarımlarının tamamında Atatürk konusuna yer verilmiştir. Diğerlerinde ise konu genelde Türkiye Cumhuriyetinin gelişimi, milli egemenlik ve

bağımsızlık, bağımsızlığın sembolü olan bayrak, yenilmez ordu gücü ve barış gibi konular işlenmiştir. Hava ulaşımı, kara ulaşımı, tarımı vb. gibi konulara da yer verilmiştir.

Pul tasarımlarında en çok göze çarpan ve rahatsız eden tasarımlardaki yazı - kompozisyon, yazı - biçim ilişkisinin iyi düşünülmediğidir. Bir çoğunda yazının etkisi zayıf kalmış ve bu da okunamama sorununu beraberinde getirmiştir. Özellikle Cumhuriyetin 40.yıl dönümü anma serisi pul tasarımlarındaki yazının koyu bir zemin üzerine pozitif ve yine koyu bir renk ile düşünülmesi tasarımlarda ciddi bir sorun haline dönüşmüştür. Teknik nedenlerden ötürü, tasarım yüzeyi küçük olduğundan, çoğunda yazı biçim ilişkisi arasında sorun çık-masın diye yazı biçimin üzerine gelmeyecek şekilde düşünülmüş ve böylece doğacak kar-ğışadan tasarım yüzeyi kurtarılmıştır.

Kullanılan renklerde ise daha çok kırmızı, mavi ve yeşilin tonları görülmektedir. Ayrıca sarı, turuncu ve mor da kullanılmıştır.

Ülke içerisindeki manevi birtakım değerlerin hatırlatılması amacı puldaki tasarımlar ile gerçekleştirilmeye çalışılmışsa da Türkiye Cumhuriyetinin kuruluşundan sonra, Atatürk ilkeleri ve devrimleri, onu yaşatacak olan yarının güvencesi gençliği ve geleceği temaları-nın pullardaki mesajla anlatımı eksiktir. Türk insanını, Atatürk ilke ve devrimlerini kendi ülke insanına ve dünya insanına tanıtımı pullardaki tasarımlarla gerçekleştirilmelidir. Çün-kü pul basıldığı ülkenin sembolüdür. Pul iletişim aracı olduğu kadar da önemli bir tanıtım aracıdır. Bu nedenle tasarımların amaca uygun olması, tasarımcının olaya ciddi, titiz bak-ması nitelikli çalışmalar ortaya çıkartacaktır.

Grafik tasarımcısı pul tasarlarken posta işletmeleri tarafından da uyulması gereken yasal ve ahlaki uygulamalara uymak zorundadır. Bütün bu sınırlandırmalara rağmen tasarımcı, he-def kitleye ürünü etkili ve çarpıcı bir biçimde sunmak zorundadır. Tasarımcının konuya önem verip, sağduyulu olması gerekmektedir. Çünkü tasarımın etkili ve çarpıcı olması ne kadar önemli ise, verilmek istenen mesajın da alıcı kitleye aktarılması o kadar önemlidir. Tasarımcı olaya çağdaş ve evrensel bir boyutta yaklaşmalıdır. Pulun iletişimsel öneminin kavranması ve bu konuya daha duyarlı yaklaşımlarla çağdaş tasarımların oluşturulması ge-rekmektedir. Ayrıca grafik sanatçıların tasarım sorumluluğunu yüklenmesi önemlidir. Bu nedenle özellikle Cumhuriyet konulu pullarda sadece amaca yönelik tasarımların kullanıl-masının yanısıra kolay ve anlaşılır, sanatsal ve estetik özellikleri ile arzulanan evrensel ile-tişimin kurulabilmesinin sağlanmasıdır. Gelişen teknoloji ve tekniklerle de çağdaş ve ev-rensel tasarımların yapılması kaçınılmaz olacaktır.

KAYNAKÇA

- Akoba, M. Müfahham. (1963).** *Türkiye’de Pul ve Pulculuk*, İstanbul: Ceylan Yayınları.
- Asher, Mustafa. (1983).** *Grafik Sanatlar Tarih ve Yorumlar*, İstanbul: Marmara Üniversi-tesi Grafik Sanatlar Bölümü Yayınları: I.
- Becer, Emre. (1997).** *İletişim ve Grafik Tasarım*, Ankara: Dost Kitapevi: 1.
- Berk, Nurullah. (1982).** *Resim Bilgisi*, İstanbul: Varlık Yayınları 4. Basım.
- Çağlarca, Sadettin. (1993).** *Renk ve Armoni Kuralları*, İstanbul: İnkılap Kitabevi, 3.Baskı.

- Eroğlu Hamza - Gönülal, İsmet - Arıkan, Muzaffer. (1981).** *Atatürk ve Türk Toplumunu*, Ankara:Türkiye Ziraat Donatım Kurumu Yayınları.
- Ersoy, Doç.Dr.Ayla. (1995).** *Sanat Kavramlarına Giriş*, İstanbul: Yorum Sanat Yayıncılık, II. Baskı.
- Evliyagil, Şevket. (1985).** *Basım Sanayii'nin Temel Kavramları*, Ankara: Ajans Türk Matbaacılık Sanayi.
- Evren Pul Evi. (1984).** *Pul Nedir?, Koleksiyon Nasıl Yapılır?*, Tanımlar Deyimler Araç ve Gereçler, Ankara: Evren pul evi Yayını: 1.
- İlin, M.-Segal, E (Çeviren: Zekerya, Ahmet). (1995).** *İnsan Nasıl İnsan Oldu*, İstanbul: Say Yayınları.
- Kongar, Emre. (1983).** *Devrim Tarihi ve Toplum Bilim Açısından Atatürk*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Lidman, David- Landshoff, H. (1975).** *1200 Rare and Treasury of Stamps*, Newyork: Beautiful Stamps in Color Harryn. Abrams, inc., Publishers.
- Nuhoğlu, Hidayet Yavuz - Mert, Talip. (1990).** *PTT Müzesi, Osmanlı Posta Damgaları, Katalogu*, İstanbul: İslam, Tarih, Sanat ve Kültür Araştırma Merkezi.
- Ögel, Bahattin. (1978).** *Türk Kültür Tarihine Giriş 1*, Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları 244 Kültür Eserleri:13.
- PTT Genel Müdürlüğü Posta Dairesi Başkanlığı. (1989).** *Pul ve Pulculuk*, Ankara: Gaye Matbaacılık.
- Pulhan, Ali Nusret. (1977).** *Türk Pulları Katalogu*, İstanbul: Apa Ofset Basımevi.
- Pulko. (1991).** *Osmanlı İmparatorluğu ve Türkiye Cumhuriyeti Posta Pulları Katalogu 1990-91*, İstanbul: Pultaş Yayıncılık A.Ş.
- Sarıkavak, Namık Kemal. (1997).** *Tipografinin Temelleri*, Ankara:Sanat Kitapları Dizisi: 6 Doruk Yayınları.
- Say, Halil. (1987).** "Pul Üzerine Söyleşi" *Grafik Sanatı, Plastik Sanatlar Dergisi*, Sayı:8.
- Selamet, Sevim. (1995).** *Grafik Tasarım Öğesi Olarak Tipografi*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Türk Ansiklopedisi (1978).** *Milli Eğitim Basımevi*, Ankara: 27. Cilt.
- Türk Pulları Kataloğu. (1990).** Burak Pul Evi Yayınları: 3, İstanbul.
- T.C. Ulaştırma Bakanlığı. (1991).** *Ulaştırma ve Haberleşme*, Ankara: Bağlı ve İlgili Kurumlar Daire Başkanlığı 1983-1990.
- Yurt Ansiklopedisi.(1982).** *Türkiye İl İl Dünyü Bugünü Yarını*, İstanbul: Anadolu Yayıncılık, Cilt 11.
- Zılhoğlu Merih. (1996).** *İletişim Nedir?*, İstanbul: Cem Yayınevi: 2.
- www.ptt.gov.tr/tr/pulculuk/pulculuk.html-14k.